

Jön, íme, Isten,
íme, jön a mi Istenünk
és nem hallgat:
színe előtt emésztő tűz,
körülötte hatalmas
företeg.

Zsolt 50,3

Új Ember

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS HETILAPJA

Mértékadó
Ingyenes melléklet • Kultúra, műsorújság

LXXIX. évf. 45. • (3923.)
2023. november 5. • Ára 360 Ft

Fotó: Lambert Attila

Veszélyforrás vagy segítség a mesterséges intelligencia?

A ChatGPT-ről is kérdeztük Torna Kálmánt,
a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatóját

Nagyon eltérő a tudományos közösség és az egyes emberek vélekedése a mesterséges intelligenciáról. A tudósok között is akad pesszimista, ám Torna Kálmán, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Karának oktatója, az idén indított A mesterséges intelligencia alkalmazásai képzés felelőse azonban inkább optimista. Szerinte a helyes hozzáállás valahol félúton lehet. Vele beszélgettünk arról, miben segít minket a mesterséges intelligencia, és vajon van-e veszélye.

– Egy éve robbant be az életünkbe a ChatGPT, s azóta szinte mindennap hallunk a mesterséges intelligencia előnyeiről és hátrányairól. Mióta létezik a mesterséges intelligencia?

– A mesterséges intelligencia fejlesztése, kutatása több évtizedre nyúlik vissza. Már a hatvanas években használtak ilyen eszközöket szabálytanulásra, gépi tanulásra. A ChatGPT, ami egy nyelvi modell, most a fókuszba került, de a képfeldolgozás is rengeteget fejlődött az utóbbi hat-nyolc évben. Eljutottunk odáig, hogy az önvezető autó felismer minden gyalogost, azt is, akit addig még sohasem látott.

– Mire használják ma a mesterséges intelligenciát?

– Jól használható például az automatizálásban, hatékony megoldást tud találni egy-egy adott feladatra. A közlekedésben a dugókat is fel lehetne oldani vele a lámpák átprogramozásával. Sok képfeldolgozási probléma adódik akár a drónok, akár az önvezető autók esetében. Egy repülőgép pilótájától nem várható el, hogy észrevegyen egy kis méretű drónt, viszont a drón képes meghatározni egy repülőgép helyzetét, és el is tudja kerülni.

(Folytatás a 9. oldalon)

Az élet mint hivatás
Szabadegyetemi előadások Pécsen
6. oldal

A szív nevelése
Organikus pedagógiai konferencia
8. oldal

Boldog IV. Károly király
tisztelte Tihanyban
11. oldal

A beszédünk nem szólhat a halálról és a zárt ajtókról

Pizzaballa bíboros körlevele a békéért

Levél az egész egyházmegyének címmel Pierbattista Pizzaballa bíboros, Jeruzsálem latin pátriárkája körlevelet adott ki október 24-én, melyben a Szentföldön kialakult háborús helyzetre reflektál, és az itt élő keresztények békét kereső, Jézust követő magatartását hangsúlyozza. A körlevél magyar nyelvű fordítását az alábbiakban közreadjuk.

Az utóbbi idők és történelmünk egyik legnehezebb és legfájdalmasabb időszakán megyünk keresztül. Már több mint két hete elárastanak bennünket a borzalmak képei, amelyek újra felébresztették az ősi traumákat, új sebeket, fájdalmat okoztak, frusztráció és harag tört fel mindannyiunkban.

Úgy tűnik, sok minden a halálról és a végtelen gyűlöletről szól. Oly sok „miért” követi egymást az elménkben, ami csak fokozza a zavarodottság érzését.

Kedves Testvéreim!
Az Úr adjon nektek békeséget!

(Folytatás a 7. oldalon)

A növekedés kötelesség Országos Lelkipásztori-Teológiai Napok Máriabesnyőn

A pap nap mint nap szembesül a kihívással, hogyan lehet jó vezető. Az Országos Lelkipásztori-Teológiai Napok előadásai ebben igyekeztek segítséget nyújtani. Október 23–25. között intenzív három napot töltöttek a rendezvény résztvevői Máriabesnyőn, hogy tapasztalatokat cserélve meg erősödjének a szolgálatban, az elköteleződésben.

Papok és munkatársaik, mintegy nyolcvan fő vett részt az Országos Lelkipásztori Intézet (OLI) szervezésében a máriabesnyői Mater Salvatoris Lelkigyakorlatos Házban megrendezett találkozón. A pap mint vezető: a közösség pásztorja és irányítója – kihívások, nehézségek, lehetőségek, megoldások témát járták körül az előadások a pszichológia, a teológia és a gyakorlat fókuszából.

(Folytatás a 3. oldalon)

Emberivé érlelnek minket a sebek

Huszonöt éves az AVE-szolgálat

Huszonöt éve segít Magyarországon az AVE-kurzus a házasságukban hajótörést szenvedőknek. A három hétvégés lelki gyakorlatot Madocsa Bea vezetésével, az Emmanuel Közösség szolgálatával eddig országsszerte kilencszázan végezték el. Az egykori résztvevők október 28-án Budapesten, a Szent Angéla Ferences Általános Iskola és Gimnázium új aulájában ünnepeltek.

Az egész napos esemény kezdetén köszöntőt mondott Erdő Péter bíboros, prímás, és előadást tartott Bíró László püspök, aki a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) családrefereense volt az AVE-szolgálat kezdetén. Fábry Kornél esztergom-budapesti segédpüspök vezette a szentségimádást, majd délután vele közösen mutatott be hálaadó szentmisét Varga László kaposvári megyéspüspök.

Madocsa Bea huszonöt éve Franciaországból hozta Magyarországra az elváltakat támogató három hétvégés lelki gyakorlatot az Emmanuel Közösség akkori vezetői, Marik József és Erzsébet biztatására. Az eleinte a saját lakásában tartott kurzust később főként Budapesten, de számos vidéki helyszínen is megszervezték. Visszaemlékezésében kiemelte: „Az Egyház odafordul azokhoz, akiknek hajótörést szenvedett az életük. Ma ezt ünnepeljük.

(Folytatás az 5. oldalon)

ISSN 0133-1205

2 3 0 4 5

9 770133 120548

A krisztusi megbocsátás átalakító ereje

Október 11-én délelőtt a napfényes Szent Péter téren tartotta meg a Szentatya az általános kihallgatást, melynek keretében folytatta az evangelizáció iránti szenvedélyéről és a hívők apostoli buzgóságáról szóló katekézissorozatát. Beszédében a szudáni Bakhita Jozefínának, a megbocsátás szentjének életéről elmélkedett. Ferenc pápa teljes katekézisének fordítását olvashatják.

Kedves testvéreim, jó napot kívánok!

Az apostoli buzgóságról szóló katekéziseink után ma Szent Bakhita Jozefínának, egy szudáni szentnek a tanúságtétele lesz inspiráló forrás számunkra. Sajnos, Szudánt hónapok óta szörnyű fegyveres konfliktus sújtja, melyről keveset beszélnek manapság. Imádkozunk a szudáni néperért, hogy békében élhessen! De Szent Jozefina híre minden határt átlépett, és mindazokhoz eljutott, akiktől megtagadják az identitást és a méltóságot.

1869-ben Dárfúrban született – a meggyötört Dárfúrban! Hétéves korában elrabolták a családjától, és rabszolgává tették. Elrablói „Bakhita”-nak nevezték, ami azt jelenti, hogy „szerencsés”. Nyolc gazdája volt – egyik eladta a másikat. A gyermekkorában elszenvedett fizikai és lelki szenvedések miatt elvesztette az identitását. Aljas módon bántak vele, sok erőszakot

szenvedett el: testén több mint száz sebhelyet viselt. Ő maga azonban így vallott: „Bár rabszolga voltam, sosem estem kétségbe, mert azt éreztem, hogy egy titokzatos erő támogat engem.”

Ezt hallva tegyük fel a kérdést: mi lehetett Szent Bakhita titka? Tudjuk, hogy a bántalmazottak maguk is gyakran bántalmazókká válnak; az elnyomottak könnyen válnak elnyomókká. Ezzel szemben az elnyomottak hivatása az, hogy az emberség helyreállításáért válnak felszabadítókká magukat és elnyomóikat. Csak az elnyomottak gyengeségében nyilvánulhat meg Isten szeretetének ereje, mely mindkettőjüket felszabadítja. Szent Bakhita nagyon jól kifejezi ezt az igazságot. Egy nap a gyámja egy kis feszületet ad neki, ő pedig, akinek soha semmije sem volt, féltett kincsévé teszi. Amikor nézi, belső felszabadulást tapasztal, mert úgy érzi, hogy valaki megérti és szereti, s ezért ő maga is képes

megérteni és szeretni: ez a kezdet. Megértettnek érzi magát, szeretettnek érzi magát, s ennek következtében képesnek arra, hogy megértse és szeresse másokat. Azt fogja mondani ugyanis: „Isten szeretete titokzatos módon mindig kísért engem. Az Úr anynyira szeretett engem: mindenkit szeretni kell (...), »szimpatikusnak«, vagyis együttérzőnek, együtt szenvedőnek kell lenni!” Ilyen Bakhita lelke. A szimpatizálás azt jelenti, hogy együtt szenvedünk a világ megannyi em-

bertelenségének áldozatával, és együttérzünk azokkal is, akik hibákat és igazságtalanságokat követtek el. Ezzel nem igazoljuk, hanem humanizáljuk őket. Szent Bakhita ezt a simogatást tanítja nekünk: az emberizálás, az emberivé tétel. Amikor az egymás elleni harcok, a megosztottságok, az ellenséges érzéseknek a logikájába lépünk, elveszítjük emberségünket. Pedig sokszor inkább azt látjuk, hogy emberségre van szükségünk, arra, hogy emberibbnek legyünk. És épp

ezt a munkát, a humanizálást tanítja nekünk Szent Bakhita: emberibbé tenni magunkat és emberibbé tenni másokat. A kereszténnyé lett Bakhitát átalakították Krisztus szavai, melyeken naponta elmélkedett: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek” (Lk 23,34). Ezért mondta: „Ha Júdás bocsánatot kért volna Jézustól, ő is irgalomra lelt volna.” Mondhatjuk, hogy Szent Bakhita élete a megbocsátás egzisztenciális példázatává vált. Milyen gyönyörű, ha elmondhatjuk valakiről, hogy „képes volt, mindig képes volt megbocsátani”!

És valóban, ő mindig képes volt rá, sőt, élete a megbocsátás egzisztenciális példázata. Bocsássunk meg, mert akkor nekünk is megbocsátanak. Ne felejtjük el: a megbocsátás Isten simogatása mindannyiunk felé. A megbocsátás szabaddá tette őt. Előbb az Isten irgalmas szeretetéből kapott megbocsátás, majd az általa adott megbocsátás szabad, örvendő, szeretni képes nővé tette őt.

Bakhita képes volt a szolgálatot nem rabsággá, hanem önmaga szabad odaajándékozásának kifejezésévé megélni. Ez nagyon fontos:

önként vált szolgává – előbb eladták rabszolgának, de aztán szabadon maga döntött úgy, hogy szolgává válik, vállalva veszi mások terheit. Életpéldájával Bakhita Szent Jozefina megmutatja nekünk az utat, amelyen megszabadulhatunk rabságainktól és féltelmeinktől. Segít, hogy leplezzük képzettségünket és önzőségünket, hogy legyőzzük a nehezletést és megküzdjünk a konfliktushelyzetekkel. Szüntelenül bátorít is bennünket.

Kedves testvéreim és nővéreim, a megbocsátás nem elvesz, hanem ad! Mit ad a megbocsátás? Méltóságot! A megbocsátás nem elvesz, hanem méltóságot ad az embernek, arra készit, hogy tekintetünket magunkról a másik felé fordítsuk, hogy – perze – gyarlónak lássuk, mint amilyenek mi vagyunk, de mindig testvérnek és nővérnek az Úrban. Testvéreim és nővéreim, a megbocsátás annak a buzgóságnak a forrása, amely irgalmassággá válik, s alázatos és örömteli létezésre hív, mint amilyen Szent Bakhita létezéséé volt.

Fordította: Tózsér Endre SP
Fotó: Vatican Media

Derúvel a reményben

Fazekas Ferencet püspökké szentelik november 11-én Szabadkán

Ferenc pápa október 7-én nevezte ki Fazekas Ferencet, a Szabadkai Egyházmegye kormányzóját az egyházmegye püspökévé. Fazekas Ferenc püspökké szentelésére november 11-én, szombaton 11 órai kezdettel Szabadkán, az Avilai Szent Teréz-székesegyházban kerül sor.

A főszentelő Kutlea Dražen zágrábi érsek, metropolita, a Horvát Püspöki Konferencia elnöke lesz. Társzentelői Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek, metropolita, valamint Koic Vlado sziszeki püspök. A szentelendő püspök jelmondata: „A reményben legyetek derűsek!” (Róm 12,12)

Fazekas Ferenc az elhunyt Večerin Slavko püspököt követi a Szabadkai Egyházmegye élén. 1958. szeptember 9-én született a vajdasági Óbecsén. Gimnáziumi tanulmányait a Paulinum Püspöki Klasszikus Gimnáziumban és kissemináriumban végezte, majd a Szabadkai Egyházmegye növendékeként belépett a Zágrábi Érseki Szemináriumba, ahol 1977 és 1984 között a katolikus teológiai fakultáson végezte filozófiai és teológiai tanulmányait.

1984. június 29-én szentelték a Szabadkai Egyházmegye papjává az Avilai Szent Teréz-székesegyházban, Szabadkán. Az első két szolgálati évét a zombori Szentháromság Plébánián töltötte káplánként, majd 1986-ban a topolyai Sarlós Boldogasszony Plébánia káplánja lett. Ezzel egy időben plébániai kormányzó feladatokat látott el Bajszán, illetve 1988-ban Gomboson is. 1993-tól a bajsai Nagyboldogasszony-templom, 1994-től pedig a zentai Szent Ferenc-templom plébánosa. 1998-ban a topolyai Sarlós Boldogasszony-templom, 2021-től a szabadkai Szent György-templom plébánosa.

2005 és 2012 között a Topolyai Esperesi Kerület esperese, 2012 és 2020 között a Tiszamenti Főesperesi Kerület főesperese. 2020-tól a Szabadkai Egyházmegye általános helynöke. E szolgálatot Fazekas Ferenc Slavko Večerin püspök haláláig végezte. 2022. augusztus 29-étől a Szabadkai Egyházmegye egyházmegyei kormányzója volt.

A püspökszentelési szentmisét a vajdasági Pannon Televízió élőben közvetíti.

Forrás és fotó: Szabadkai Egyházmegye

„Anyánk, egyedül nem boldogulunk”

A Szentatya megrendítő imája a béke ajándékáért

Ferenc pápa október 27-e, péntekre bőjtje, ima- és bűnbánati napot hirdetett a világ békéjéért, különösen az izraeli-palesztin háború miatt. Este hatkor a Szentatya vezetésével a Szent Péter-bazilikában, a Salus Populi Romani (a római nép megmentője) kegykép előtt elimádkozták a rózsafüzért és szentségimádást tartottak. Az alábbiakban olvashatják a Szentatya imáját a béke ajándékáért.

Mária, tekints le ránk! Itt vagyunk előtted. Anyánk vagy, ismered fáradozásainkat és sebeinket. Te, béke Királynője, velünk és értünk szenvedsz, amikor látod, hogy oly sok gyermekedet próbára teszik a konfliktusok, aggasztják a világot romboló háborúk.

Sötét órákat élünk. Anyánk, sötét ez az óra!

Ebben a sötét órában elmerülünk csillogó szemedben, és rábizzuk magunkat gondoljainkra érzékeny szívedre. A te szíved is ismerte a gyötrelmet és a féelmet: mennyit aggódtál, amikor nem volt hely Jézusnak a szálláson, menyire félhettél, amikor sietve Egyiptomba menekültetek, mert Heródes meg akarta ölni, mennyire szoronghattál, amikor elvesztettétek őt a templomban! De, Anyánk, te a megpróbáltatások között is bátor voltál, merész voltál: bíztál Istenben, és az aggodalomra gondoskodással, a félelemre szeretettel, a szorongásra felajánlással válaszoltál. Anyánk, te nem hátráltál meg, hanem a döntő pillanatokban kezdeményeztél: Erzsébethez siettél, a kánai menyegzőn elérted Jézusnál első csodáját, az imateremben egyben tartottad a tanítványokat. És amikor a Golgotán tör szúrta át lelkedet, te, Anyánk, alázatos Asszony, erős Asszony, a fájdalom éjszakáját húsvéti reménnyel szőtted át.

Most, Anyánk, ismét kezdeményezz! Kezdeményezz értünk, ezekben a konfliktusoktól tépázott és fegyverektől pusztított időkben!

Fordítsd irgalmas tekintetedet az emberi családra, mely letevédt a béke újtjáról, mely Káint választotta Ábel ellenében, és a testvériség érzését elveszítve nem találja az otthon légkörét! Járj közben veszélyben lévő, forrongó világunkért! Taníts meg bennünket, hogy befogadjuk az életet, gondoskodjunk róla – minden emberi életéről! –, és hogy elutasítsuk a háború örületét, mely halált hoz és eltörli a jövőt.

Mária, te sokszor segítségünkre siettél, imát és bűnbánatot kérve. Mi viszont saját szükségleteinkre figyelve és megannyi világi érdekeket hajtólva süketek voltunk hívasaidra. De te, Anyánk, aki szeretsz bennünket, nem fáradsz belénk. Fogj kézen bennünket! Ragadj kézen bennünket, és vezess megterésre! Segíts, hogy Istent tegyük az első helyre! Támogass, hogy megőrizzük az egységet az Egyházban, és a közösség építésén dolgozzunk a világban!

Emlékezz szerepünk fontosságára, segíts, hogy felelősen érezzük magunkat a békéért, hogy tudatosítsuk: az imádkozás, a szentségimádás, a közbenjárás és az egész emberiséget való egészítés a feladatunk.

Anyánk, egyedül nem boldogulunk, Fiad nélkül semmit sem tehetünk. De te visszavezetsz bennünket Jézushoz, a mi békénkhez.

Ezért, Isten Anyja és a mi Anyánk, hozzád jövünk, és szepőlten Szívedben keresünk menedéket. Irgalomért esedezünk, irgalmasság Anyja; békéért, béke Királynője! Rázd fel a gyűlölet csapdájába esettek lelkét, térítsd meg azokat, akik konfliktusokat táplálnak és szítanak! Szárázd fel a gyermekek könnyeit – sokat sírnak ebben az órában –, állj a magányosak és idősek mellé, támogasd a sebesülteket és a betegeket, oltalmazd azokat, akiknek el kellett hagyniuk hazájukat és szeretteiket, vigasztald a csüggedőket, ébreszd fel reményt!

Rád bizzuk és neked szenteljük életünket, lényünk minden porcikáját, mindent, amink van és ami vagyunk, örökre.

Neked szenteljük az Egyházat, hogy Jézus szeretetéről tanúságot téve a világban az egyetértés jele és a béke eszköze legyen. Neked szenteljük világunkat, különösen neked szenteljük a háborúban álló országokat és térségeket.

A hívő nép üdvösség hajnalaként szólít téged: Anyánk, küldj fény sugarakat a konfliktusok éjszakájába!

Te, Szentlélek lakhelye, mutasd meg a béke útjait a nemzetek vezetőinek! Te, összes népek Úrnője, békítsd ki gyermekeidet, akiket rászédett a gonosz, akiket elvakított a hatalom és a gyűlölet!

Te, aki közel vagy mindnyájunkhoz, csökkentsd a köztünk lévő távolságot!

Te, aki szánalomra indulsz mindenki iránt, taníts meg, hogy törődjünk másokkal! Te, aki megmutatod az Úr gyengédségét, tégy minket az ő vizsgáztatásának tanúivá! Anyánk, te, béke Királynője, teremtsd meg szívünkben Isten harmóniáját!

Amen

Fordította: Tózsér Endre SP
Fotó: Vatican News

A növekedés kötelesség

Országos Lelkipásztori-Teológiai Napok Máriabesnyőn

(Folytatás az 1. oldalról)

Udvardy György veszprémi érsek teológiai megközelítésének kiindulópontja a pap mint a krisztusi értelemben vett szolgáló vezető volt. Több előadásban a pszichológia segítségével tekintettek a személyiségre: milyen a személyiségem, mik az erősségeim, gyengeségeim, mi várható el tőlem ennek tükrében, hogyan viszonyulok a vezetéshez, mit jelent együttműködni a munkatársakkal – erről tartott előadást Fábry Kornél püspök, az OLI igazgatója. Makkai László görögkatolikus pap, pasztorálteológus vezetésével foglalkoztak a kihívásokkal: a krízis, a kiegészítés veszélyével. Megvizsgálták két, tipikus kihívást jelentő plébániai helyzetet: milyen lehetőségei vannak a lelkipásztornak kistelepülések sokplébániás vezetésében (Mórocz Tamás bodajki kegyhelyigazgató mutatott be egy modellt), illetve milyen lehetőségei vannak a nagyvárosi plébánosnak (Monostori László beszélt a budapesti Árpád-házi Szent Margit-plébánia életéről).

A pap mint vezető – kihívások, lehetőségek címmel Udvardy György veszprémi érsek arra kereste a választ, hogyan tud „jól, krisztusi értelemben szolgálni” a pap. Választa a kihívásokat: A pap új feladatok sokaságával szembeül, miközben a vele szemben támasztott elvárások is megváltoznak. Megnövekedett munkatársi gárdával együtt kell betöltenie a vezetés feladatát. Átalakultak a társadalmi szerepek, sok a bizonytalanság abban a tekintetben is, mit jelent vezetőnek lenni. Egyszerre elvárás, hogy a vezető „egy legyen közülünk”, ugyanakkor határozottan irányítson. Hamissá vált a hatalom értelmezése, ödzködünk tőle, mondván vissza lehet élni vele, miközben a felelősség nem vállalásának kényelmét választjuk. Felértékelődtek a személyes kvalitások, módszerek bűvöletében élünk, elgyengült a misztérium szelleme. A hatékonyság mint legfőbb érték jelenik meg. Az ember fél a vezetés-től, mondván az emberrel mindent meg lehet tenni, és ő is megtehet mindent.

A vezetés feladatát a teológia felől közelítette meg. Az első példa Mózes volt, aki azáltal lett népe számára vezető, hogy „úgy beszélgetett Istennel, ahogy az ember a barátjával”, személyében benne volt a vezető útterese, aki azonban Istennel való kapcsolatát soha nem kérdőjelezte meg. Jézus az Atya tekintélyével jött a világra, ő a küldött, aki az ember mellé szegődött, és ő a Jó Pásztor. Gondoskodik, elől megy, vezet vízhez, legelőhöz, tudja, mire van szüksége népének. Ő az, aki néven szólít, aki vállára veszi az elesettet, aki életet adja, aki a kapu, az örök élet kenyere, aki az út, az igazság, az élet.

Tanítványokat választott ki, akik ugyancsak a „küldött” identitást kapták. Mindent átadott nekik, ami a küldött szerepéhez szükséges. „Menje-

tek, tanítsatok!” – ez nem opció, hanem felszólítás, világos parancs. A pap, a kiválasztott tanítvány a szentlélskor a szentség erejét kapja, ez képesíti a vezetésre, ezáltal Krisztus küldetésében van, a Szentlélek cselekszik benne, aki mindig fiatal, mindig bátorít, mindig új lehetőségeket nyit.

A pap mint vezető – a liturgia, az imádság és a tanítás szintjén – feladata tehát, hogy meghívjon és bevezessen Krisztus életébe. A kilépő, meghívó, kísérő, bevonódó, kezdeményező, gyümölcsöt hozó, ünneplő Egyház – ahogy Ferenc pápa írja le az Egyház vízióját – minden tevékenységében

Fábry Kornél püspök: Fontos tudnunk papként, hogy mik az erősségeink, gyengeségeink, mi várható el tőlünk, mit jelent együttműködni a munkatársakkal

Udvardy György érsek: A munkánkba vonjunk be világi szakembereket, alakítsunk ki készségeket, mindvégig megmaradva a Szentlélekkel való imaközösségben!

vezetőként, lelki irányítóként jelenik meg. Fontos a kiválasztás ténye. Isten a kiválasztásban és a szentségben erejét adja a növekedéshez. Ehhez az ember igénybe tud venni mindent, ami segítheti, hogy jobban tudja képviselni az evangéliumot. A világi tudományok kidolgozta módszereket, technikákat tanulnia

hogy tudjuk vezetőként jobban építeni Krisztus testét” – mutatott rá a követendő útra. A vezetőnek figyelembe kell vennie személyes adottságait, ez alapján látni, mi várható el tőle, és mi nem, de az, hogy akarjon növekedni vezetőként is, felelősséget vállalva, víziót hordozva, akár egyedül is kiállva ez a kötelesség.

A máriabesnyői találkozón elhangzott: „Nagyon fontos a megosztás: Egymásnak sokat tudunk adni.”

kell, ami erőfeszítéssel és időnként kudarcokkal jár. Személyes tapasztalata alapján úgy látja, éppen a nehézség lehet a növekedés ideje. Udvardy György arra biztított, ismerjünk meg módszereket, vonjunk be világi szakembereket, alakítsunk ki készségeket, mindvégig megmaradva a Szentlélekkel való imaközösségben. „Irányuljon minden erőfeszítésünk arra,

Kérjen segítséget, ha valaki jobban csinálja, de önmaga fejlődését nem spórolhatja meg. Át kell adnia magát a szolgálatnak, a korlátai megismerésének, és annak is, hogy nem fog tudni mindenben változtatni. Elismeri szegénységét, de csak akkor, amikor már megküzdött a nehézségekkel, és küzdelme ellenére sem sikerült jobban. Hangsúlyozta, hogy a növekedés kö-

telesség. Ferenc pápát idézve azt emelte ki, a pap vezetési stílusa jelenítsen meg közelséget, együttérzést és gyengédséget. Végül arra figyelmeztetett, „őszinte szívvel és készséges akarattal” legyünk képesek szolgálni.

Komár Kornélia közgazdász, szociálpedagógus, a Zselic Katolikus Idősek Otthonának vezetője előadásában a *Szentírásra*, a tudományos szakirodalomra és saját, hatvanöt munkatársat vezető gyakorlatára támaszkodva jelentette ki: az ember akkor jó vezető, ha Krisztust másolja. Kornélia munkatársai között többségben vannak a nem vallásos emberek, akik létfenntartásuk biztosítása céljából dolgoznak az otthonban, a hivatástudat csak kevesekre jellemző. Kornélia mint az otthon vezetője azt tűzte ki célul, hogy ezt megváltoztassa, hogy munkatársai munkájukban jobban érezzék magukat, ez több legyen számukra, mint pusztá megélhetés.

Saját életéből indult ki. Vallásos nevelést kapott, de felnőttként eltávolodott a hívő élettől. Megtérése alapján változtatta meg őt, napi szentmise-látogató lett. „Eldöntöttem, hogy hálás leszek, ez ad belső békét és örömet, ami biztosítja azt a

hajtóerőt, hogy Krisztusban mindenre van erőm.” Az út Kornélia számára a „szeretetből fakadó – empowerment – vezetés”. Kereste a közös nevezőt, ezt fogalmazták meg az „együtt növekedni a szeretetben” jelmonddal, amivel mindenki tud azonosulni, és ezt próbálják együtt nap mint nap lefordítani a hétköznapi cselekedetek szintjére. Vezetői célkitűzése a belső motiváció felébresztése volt. Az ehhez vezető úton a munkatársak autonómia-, kompetencia- és társas kapcsolati igényének kielégítésére törekedett, és kiemelt figyelmet fordított a kommunikációra.

Fedor István tanácsadó, tréner három projekt bemutatásával szemléltette,

miben tud egy tréner segítséget nyújtani a közösségfejlesztésben, a vezetővé válásban, hogyan lehet ebben hasznos a tanácsadói eszköztár. A Pannonhalmi Bencés Közösség felkérte cégüket, az Icons Hungary Kft.-t, hogy segítsék a közösséget az új főapát választásának folyamatában. Azóta évente nyújtanak a bencéseknek közösségi coachingot, kapcsolódnak bele a közösség számára szervezett lelkinapok tartalmi kialakításába.

Kiemelt projektjük a nyíregyházi szeminárium, ahol a növendékek vezetésre való felkészítésében nyújtanak segítséget, miközben közreműködnek a szemináriumi élet fejlesztésében, és a papok tanácsadó támogatását is végzik. A szeminárium első két évében fél-évenként háromszor egy napot töltenek a szeminaristákkal a kommunikáció, a konfliktuskezelés, az együttműködés területével foglalkozva. Ezt egy gyakorlati év követi, majd a szeminárium folytatásában a vezetői készségek, szerepek a téma. „Fel tud-e készíteni a szeminárium a 21. századi élet kihívásaira, milyen papokra lesz szükség változó világunkban? Az a cé-

lunk, hogy kikerülve a világba felvértezzük őket a vezetés szükséges eszköztárával. Látványos a fejlődés az önkifejlesztésben és a közösséget építő készségek kibontakoztatásában” – értékelte a projektet Fedor István.

A tréner szerint nagyon fontos a megosztás: egymásnak sokat tudunk adni. Fedor István szerint a világban „szolgáló” vezetőre van szükség, aki képes bizalmi légkört teremteni, jól kommunikálni, személye példaértékű, tudja emberként kezelni munkatársait, tiszteltben tartja azok egészségét és emberi, családi kapcsolatait.

Trautwein Éva
Fotó: Merényi Zita

A BIBLIA ÜZENETE

Mózes tanítószékében

Mt 23,1-12

Az évközi 31. vasárnap evangéliumának elején az Úr Jézus „Mózes székét” említi, amelyben az írástudók és a farizeusok ülnek. Bár Jézus szavai mögött talán némi ironia is fellelhető, mégsem vonja meg e vezető rétegtől a „Mózes székével” járó címet és rangot, autoritást, amely a törvények tanításának hatalmára vonatkozik. „Tegyetek meg és tartsatok meg ezért mindent, amit mondanak nektek, de tetteikben ne kövessetek őket, mert tanítják ugyan, de nem teszik azt!” – szól tanítványai felé a jézusi figyelmeztetés.

Akadnak talán, akik az elvesztett frigyláda mellett „Mózes széke” nyomába is elindulnának: hol lehet vajon? Egyáltalán létezett-e egy ilyen díszes „katedra”, amelyben maga Mózes ült? Vajon Egyiptomban, a fáraó udvarában ülhettek benne? Onnét, tudjuk, menekülnie kellett. Avagy Midian pusztájában ült bele, amikor apósa juhait őrizte? Aligha. Egyetlen szentírási helyen sem találunk említést valamiféle mózesi trónszékről. Csak egyetleneszer ül le, de akkor is csupán egy kényelmetlen kőszékről van szó: „Mózes ráült a kőre, Áron és Húr pedig kétfelől felémelve tartották kezét” (Kiv 17,11). Csendesen szép kép ez az öreg és fáradt, már segítségre szoruló, a győzelmet mégis oly állhatatosan kiimádkozó Mózesről. Ez az egyetlen hely, ahol alázatosan egy „kőtrónra” ül. Mózes igazi „széke” tehát az ő imádságos, prófétai küldetése. Ez a szék vitte őt egész életében. Ez a szék az égő csipkebokor tűzében lett ácsolva, és egyáltalán nem volt kényelmes trónszék. Nem a hatalom és az erő, hanem a szelidség és az alázat próféta széke volt. Így, éppen ezzel a lelkülettel lett Mózes az Úr Jézus előképe.

„A törvényt Mózes által kaptuk, de a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által valóult meg” (Jn 1,7). „Mózes széke”, a törvény Jézusban teljesedett be. Nem megszűnt, hanem teljessé, tökéletessé lett. Ahogy Mózes tanító-

székét az ószövetségben az írástudók és a farizeusok, úgy Jézusét az újszövetségben maga Péter és mindenkori utóda (cathedra Petri), továbbá a többi apostol és azok utódai, a püspökök és az általuk szentelt papok viszik tovább, éppen a Jézustól kapott hivatásuk és küldetésük nyomán. Az Úr Jézus Krisztus királyi paposságában és próféta elhivatottságában azonban minden megkeresztelt ember is részesül. A keresztelést követő, krizmával való megkenéskor így is említjük a szertartás során, hisz benne, Jézusban, a Krisztusban részesedünk, mert „ő a mi főpapunk, prófétánk és királyunk”. Ezért Jézussal együtt nekünk is vállalunk kell a mőzse vagy sokkal inkább krisztusi széknek durva és kemény voltát a világban, de éppen a bizakodó hittel, hogy annak dicsősége majd odaát teljesül be, hiszen ott, a mennyben fogjuk elnyerni az igazi, örök székét. A jézusi „tanítószék” nem más, mint a kereszt! Ahogy Szent Maximilian Mária Kolbe atya írja: „Nincs fölségesebb tankönyvünk, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztje!”

Jézus ígéréteivel, saját szavaival összegezve mindezt: „Ti, akik követetek engem, a megújulások, amikor az Emberfia dicsőséges trónján ül, ti is ott ültök majd vele tizenkét trónon, és ítélkezni fogtok Izrael tizenkét törzse fölött” (Mt 19,28).

Uram, Jézus Krisztus, halált adok neked, hogy már most a tied lehettek, és részesülhettek majd örök dicsőségben. Kérlek, add meg, hogy mindennapi dolgaimban a szó és a tett mindig összhangban legyen, s így soha meg ne feledkezzek arról a székéről, amelyet számomra is készítettél a mennyben!

Gróf Széchenyi István, a „legnagyobb magyar” így imádkozott: „Gyarapítsd bennem, ami jó, s tipord el születésekor, ami netán rossz gyümölcsöt teremne! Ezen imádságom ne mondassék, hanem szüntelen cselekvés által küldessék az égből.”

Bognár István

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

A Szent Liturgiáról (150.)

A temető megszentelése olyan fontos szertartás, hogy szentírási olvasmányok is vannak benne. Mind az apostoli, mind az evangéliumi szakasz Jézus eltemetéséről szól. Az előbbiben (ApCsel 13,26–31) Szent Pál hirdeti a pizidiai Antiochiában, hogy Jézust levették a keresztfáról és sírba helyezték. Az utóbbiban (Jn 19,38–42) pedig Szent János tanúsítja, hogy a Golgotához közel volt egy kert, abban egy új sírbolt, és Jézus testét abba helyezték. Jogos tehát, hogy az új temető szentelése ezekre a szakaszokra olvassatja Egyházunk. A temető tényleges megáldása pedig három imádsággal történik.

Az első imádság mondanivalója – a „Könyörögjünk az Úrhoz” és „Uram, irtalmazz” válaszos rész után – két kérdés köré csoportosul. Előbb „az alázat hangján, tiszta szívvel” azt kéri a pap, hogy a mindenség alkotója, az emberi nem megváltója és a világ legbölcsebb kormányzója tisztítsa meg, áldja meg és szentelje meg a temetőt, amelyben az itt eltemetendők nyugodni fognak. Majd a tárgyi dolog után a személyekre irányul a figyelem. Azért könyörög a pap, hogy az itt eltemetettek majd meghallják az arkangyal harsonáját, és az örök élet vigasságára támadjanak fel.

A második, egészen rövid imában, ami a békességi áldást és főhajrást követi, szintén az előbbihez hasonló, kettős irányultság tapasztalható. Tehát egyrészt a terület megőrzésére, másrészt személyekre irányul. Azt kéri a pap, hogy a véghetetlenül jóságos Isten állítson őrangyal a temetőhöz, illetve az ide temetendő lelkét bűnbocsánatban részesítse, hogy majd az örök életben örvendezze, a szentekkel egyetemben, állandóan dicsőítsék őt.

A harmadik imádság a leghosszabb. A megszólítás a mindenható és örök Isten felé irányul. Ő az, aki megszentel és jobba tesz minden helyet. Íme, a temetőül kijelölt hely megszentelésének fontossága! Hogy „jobb legyen” a terület, amit kiválasztott az Egyház. Mert éppen ezért küld „a mennyből a földre” minden áldást az Úr. Azért történik ez, hogy „az itt elhan-

tolandó emberi testeknek békés aluvására és boldog nyugalomra szolgáljon”. Az Egyház nem csupán erről kíván gondoskodni, hanem még tovább megy, mégpedig az örök élet felé. Az ima eddig az elhunytak testéről szólt, de utána következik a lélekkel való törődés is. Annak tudatában kell ezt felfogni, hogy valljuk: a test és a lélek valami módon a halál után is összetartozik; csak a halotti szertartási szövegek emlegetik előszeretettel a „lélek üdvösségét”, mintha az a teste nem vonatkozna. Azért imádkozik tehát a pap, hogy az itt eltemetendők lelkei a mennyei Jeruzsálemben „örvendezzenek és vigadozzanak, míg csak az ítélet nagy napján vissza nem nyirik testüket a sírokból, és a jó cselekedeteik gyümölcsével együtt meg nem jelennek az eleveneket és holtakat ítélő Úr előtt”. Íme, azért tompl az említett helyzet, mert már a testről is szó van!

Nem csupán egy kijelölt területnek a megszentelése történik, hanem szoros kapcsolatban ehhez az ott eltemetendőkért szóló könyörgés és imádság is.

Ivancsó István

NOVEMBER 5., ÉVKÖZI 31. VASÁRNAP (Szent Imre herceg, Filótea, Tétény) – Mal 1,14b – 2,2b.8–10 (Ti letértetek az útról, sőt sokan elbuktak tanítókatok miatt.) – 1Tessz 2,7b–9.13 (Nemcsak Isten evangéliumát, hanem életünket is nektek akartuk adni.) – Mt 23,1–12 (A farizeusok tanítják ugyan a mózesi törvényt, de maguk nem teszik.) – Zsolozsma: III. zsolotárhat – Énekrend: Ho 229 – EE 592, Ho 229 – EE 154, Ho 116 – EE 597, Ho 299 – EE 306.

NOVEMBER 6., HÉTFŐ (Lénárd, Kölni Krisztina, Leonardo) – Róm 11,29–36 – Lk 14,12–14.

NOVEMBER 7., KEDD (Rezső, Csongor, Engelbert) – Róm 12,5–16a – Lk 14,15–24.

NOVEMBER 8., SZERDA (Zsombor, Kál, Kolos) – Róm 13,8–10 – Lk 14,25–33.

NOVEMBER 9., CSÜTÖRTÖK – LATERÁNI-BAZILIKA

PÁRBESZÉD A LITURGIÁRÓL

Az Eucharisztia tisztelete (160/11.)

Amennyiben úrnapi csütörtökön ünnepejük, úgy a kiegészítő zsolotárokat énekeljük a délelőtti, a délben mondott és a délutáni imaóra során is.

A három imaórának három különböző, mégis összefüggést alkotó antifónája van az imaórák liturgiájában. A tertia antifónája: *Vágyra vágytam rá, hogy ezt a húsvéti vacsorát elköltssem veletek, mielőtt szenvedek, alleluja*. Énekelt formában: *Desiderio desideravi pascha* (IV. módus). *Lukács evangéliumának* részlete (22,15) Jézus búcsúbeszédének (Lk 22,1–38) második szakaszában található, amikor az Úr örökségül tanítványaira bizza az Eucharisztia misztériumát, mégpedig a zsidóság húsvéti vacsorájának szertartását, amely egyszerre ünnepli az Egyiptomból történt szabadulást, a tengeren való átkelést és a végső idők végleges szabadítását. Jézus nagyon vágyott már arra, hogy tanítványainak asztalhoz üljön ezen az estén. Ez a vágyakozás a lélek bensőjéből fakadó erős, érzelmi jelleggel bíró megnyilvánulás, amely teljesen átjárja az embert. A gregorián dallam erre építve kiemeli a pascha, a vobiscum és a patiar (húsvét, veletek, szenvedek) szavakat. Az antifóna első részének dallama lendületesen a pascha szó felé törekszik, majd kifejezi az étkezés szoros családi, közösségi jellegét a vobiscum révén, végül rámutat a húsvét elérésének módjára: *ante quam patiar*. Ezen a ponton nyugszik meg a dallam és adja át a szót a zsolotároknak, bennük pedig a béke utáni vágyakozásnak.

A sexta antifónája: *Vacsora közben Jézus kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte, s oda nyújtotta tanítványainak*. Énekelt formában: *Cenantibus autem* (I. módus). *Máté evangéliumának* rövid szakasza (26,26) annak a nagyobb összefüggésnek része, amely elbeszéli Jézus szenvedését és halálát (Mt 26,1–27,66). Ezen belül az utolsó vacsora elbeszélése (Mt 26,26–30) az a szakasz, amelyből antifónánkat alakították. Jézus családfőként kezébe vette, megáldotta és megtörte a kenyeret, amelyet tanítványainak adott. Ugyanakkor ez a szertartás újfajta kapcsolatot is létrehozott Jézus és tanítványai között. Az áldás egyben hálaadás (eulogia). A megtörés pedig az aktív közösség létrehozása: *senki nem maradhat ki*. Az antifóna dallama is kiemeli a négy cselekedetet: *accepit, benedixit, fregit, dedit*. Az antifóna középpontjában két főnév áll: *iesus – panem*. Mégis ez a két szó leginkább a tanítványokra irányul: *Jézus az ő tanítványainak (discipulis suis) adta a kenyeret, teljesen feléjük fordult*. Érdekes módon az I. móduson belül, az antifóna második fele a szó hangot használja mintegy recitációnak, ami által sajátos koloratúrát kap a szöveg dallama és annak alaphangja (ré). Ezen a ponton nyugszik meg a dallam és adja át a szót a zsolotároknak, bennük pedig a gondviselő, minket tápláló Istenbe vetett bizalom lelkületének.

Sztankó Attila

A HÉT SZENTJE

Nagy Szent Leó

November 10.

Alapos teológiai képzettség, spekulatív készség, biztos ítéloképesség, érzékenység az idők jelei iránt, gyors reagálóképesség, s mindehhez józan tekintélytudat jellemezte. Johannes Cassianus egy levelében „a római szentszék és az istenszolgálat ékességének” nevezte.

Gyakran beszélt a római püspök feladatáról és helyzetéről az egyházban. Ezek a beszédek világosan kifejezik, hogy mennyire tudatában volt: mint pápa Péter hivatalát viseli.

A legnagyobb hitvédelmi harcot a monofizita Eutühészessel kellett megvívnia, aki szerint Krisztusban csak egy természet van, az isteni, tehát Krisztus szerint nem volt igazán ember. Ez a tanítás Krisztus egész megváltó művét kérdőjelezte meg, és felkavarta a keleti egyházat. A szabályos időközönként megtartott konstantinápolyi pátriárkai zsinaton Flavianus pátriárka 448 novemberében Eutühész tanítását mint eretnekséget elítélte, a szerzőt magát pedig letették hivatalából. Eutühész egyszerre fellebbezett a pápához és a császárhoz. Leó pápa 449. június 13-án kelt, híressé vált dogmatikus levelével válaszolt. Mesteri pontossággal fejté ki a Szentírásra és a keresztes hitvallásra támaszkodva a Krisztus egy személyére és két össze nem keveredett természetére vonatkozó tanítást, mely

szerint mindkét természet, az isteni is, az emberi is a másikkal összekapcsoltan végzi sajátos tevékenységeit.

Eutühész és barátja, Dioszkuros alexandriai pátriárka válasza nem sokáig várta magát. Dioszkuros a császár segítségével zsinatot hirdetett 449-ben Efezusba, amelyen nem engedték felolvasni a pápa levelét, és igazolni akarták Eutühészt. Leó tiltakozását jelentette be a császárnál az általa rablőzsinatnak nevezett eseményen elhangzott miatt.

Am II. Theodosius császár 450. július 28-án meghalt. Nővére, Pulcheria a hadsereg támogatásával maga mellé császárrá emelte Markianos tábornokot, akihez feleségül ment. Az új császár a birodalom egységének biztosítását látta abban, ha a hitegység szilárd, ezért zsinatot hívott össze Niceában. Leó csak nehezen adta beleegyezését a zsinathoz. Életének csúcspontja 451. október 10-én következett el. Miután a zsinat előtt felolvasták dogmatikus levelét, a résztvevők egyöntetű lelkesedéssel kiáltották: „Ez az atyák hite és az apostolok hite! Péter szól Leó által! Valamennyien ezt hisszük!”

452-ben Leó a hunoktól mentette meg Romát és lakosságát azzal, hogy bátran Attila elé vonult, és visszafordulásra bírta.

L. K.

FELSZENTELÉSE ÜNNEPE (Tivadar, Teodor) – Ez 47,1–2.8–9.12 vagy 1Kor 3,9c–11.16–17 – Jn 2,13–22 – Énekrend: Ho 253 – EE 582, Ho 253/2, Ho 116/1,2 – EE 584, Ho 274/1,2

NOVEMBER 10., PÉNTEK – Nagy Szent Leó pápa és egyháztanító emléknapja (Réka, Avellinói Andrá) – Róm 15,14–21 – Lk 16,1–8.

NOVEMBER 11., SZOMBAT – Tours-i Szent Márton püspök emléknapja (Atád, Tódor) – Róm 16,3–9.16.22–27 – Lk 16,9–15.

NOVEMBER 12., ÉVKÖZI 32. VASÁRNAP (Szent Jozafát, Asztrik, Jónás) – Bölcs 6,12–16 (A bölcsességre rátalálnak, akik keresik.) – 1Tessz 4,13–18 vagy 1Tessz 4,13–14 (Isten feltámasztja azokat, akik Jézusban hunytak el.) – Mt 25,1–13 (Íme, jön a vőlegény! Menjetek eléje!) – Zsolozsma: IV. zsolotárhat – Énekrend: Ho 223 – EE 593, Ho 223 – EE 147, Ho 134 – EE 600, Ho 299 – EE 306.

A hét liturgiája

A év

Emberivé érlelnek minket a sebek

Huszonöt éves az AVE-szolgálat

(Folytatás az 1. oldalról)

Az Emmanuel Közösség nevében Fogarasi Kata és Fábián köszöntötte a résztvevőket. „Nagy jelek vagytok nekünk – hangsúlyozták, hiszen ebben a misszióban erősen megtapasztalják a gyógyító kegyelmeket. – Látható sebet hordoztok. Ha a házasságban az egyik pillér megrogyott, Isten akkor is tud segíteni. Ez igazi evangelizáció.” Berhidai Piusz OFM tartományfőnök a ferences rend nevében köszöntötte az egybegyűlteket, és felhívta a figyelmet több olyan eseményre, amelyeknek a 800. évfordulóját 2023 és 2026 között ünnepli a rend. Mint mondta, a jubileumok alkalmat adnak arra, hogy rácsodálkozzunk a kapott kegyelemre, isteni ajándéokra.

Erdő Péter bíboros köszöntőjében elmondta, hogy az AVE-kezdemenyezés Magyarországon is gyümölcsöket terem. Visszaemlékezett arra, hogy a rendszerváltozás előtt gyakran jöttek hozzá mint egyházjogászhoz lelkipásztori tanácsért olyanok, akiknek megromlott a házasságuk. Találkozott olyanokkal, akiknek egyházi házasságuk volt, és új polgári házasságot kötöttek. Esetükben nem kínálkozott más lehetőség, mint megviz-

házmegyéék hívjanak életre két szolgálatot. Az egyiket azok számára, akiknek a házassága súlyos veszélybe került. Itt a cél az, hogy segítséget kérhesenek katolikus meggyőződésű szakemberektől. Így jött létre a Bíz Rá Magad szolgálat, amelyben pedagógusok, pszichológusok, lelkipásztorok vesznek részt, akik interneten keresztül felkereshetők. A másik szolgálat azoknak szól, akik már elváltak. Számukra kijelöltek lelkipásztorokat, akik nem a bíróság képviselőiként állnak az egyes emberek problémájához, ha-

re, s a Mózes által adott válási lehetőséget is elutasítja. Isten férfinak és nőnek teremtette az embert, és amit Isten egybekötött, azt ember szét ne válassza. Ma is ez hitünk igazsága – tette hozzá a bíboros. – A gyakorlati életben mégis megannyi helyzet van, amikor elősegíthetjük egy embernek az üdvösséghez, a szentségekhez vezető útját. A teológusok, a papság, az egyházmegyei szervezettek és a közösségek működjenek együtt ezeknek az embereknek az érdekében – kérte végül a bíboros.

Bíró László a sebekről tar-

tudja, mióta hordozunk, lehet küldetés. Ezen az úton olyan tájakat, szépségeket látsz, amiket azelőtt soha nem vettél észre – bátorította a jelenlévőket. – A sebek gyógyító erővel bírnak. Aki sebzett, az képes együttérezni. Az ember nem mondható egészségesnek, ha nincs sebe, a seb nem szegénység, hanem gazdagság. Tamás nem hisz az apostoloknak, azt mondja, ha nem látom és nem érzem, hogy Jézus az – folytatta előadását Bíró László. – XVI. Benedek pápa magyarázata szerint a sebek

és érzékenységet ad a másik iránt.

Bíró László előadásában arról is beszélt, hogy Jézus sebei fényesek, és feltámadt tetén is ott vannak. Tehát attól, hogy sebettek vagyunk, ne gondoljuk, hogy halottak vagyunk. Péter apostol rámutat: Jézus sebei által nyerünk gyógyulást. Belon Gellért szerint a seb folytonossági hiány az emberi testen, egymáshoz tartozó részek szétszakadása, elválásának, az épség megszűnése. Ugyanakkor mekkora sebeket ejt a testen az orvostudomány a gyógyulás érde-

be Fábry Kornél püspökkel közösen.

Kereszténynek, papnak, püspöknek lenni nagyon egyszerű, mert csak egyetlen parancsot kell megtartani, a főparancsot, s ugyanakkor ez a legnehezebb is – kezdte beszédét a kaposvári megyéspüspök. – Mert minél jobban megismerem Istent, aki a szeretet, annál inkább tudom, hogy sehol sem tartok ezen az úton. Legtöbbünknek azzal van gondunk, hogy szeretni tudjuk önmagunkat. Nem tudunk odaállni a szeretet elé magyarázkodás, bűntudat és szégyen nélkül, emelt fővel. Istent csak úgy szeretethet, ha szeretem magam; az első ajándéka önmagam számára én vagyok – mutatott rá a püspök.

Ha hajlandó vagyok ajándékként elfogadni magam minden sebemmel, korlátolt-ságommal együtt olyanok, amilyen vagyok, az megkönynyíti a felebaráti szeretetet – folytatta beszédét. – Ha szeretet szúr a másik bűne, azt a dolgot valójában magamban nem szeretem. Mindig azt piszkáljuk a másikban, ami bennünk takarásban van, és nem akarunk szembesülni vele. Isten tudja, milyennek kell lennie a másiknak, ő is az ő szeretetajándéka. Ha megbé-

Erdő Péter bíboros: A cél az, hogy akinek a házassága súlyos veszélybe került, segítséget kérhesen katolikus meggyőződésű szakemberektől

Madocsa Bea huszonöt évvel ezelőtt Franciaországból hozta Magyarországra az elváltakat támogató lelkigyakorlatot

Bíró László püspök: Mindig azt piszkáljuk a másikban, ami bennünk takarásban van, és nem akarunk szembesülni vele

gálni a házasságukat. Elég sokan voltak olyan elváltak is, akik évtizedek óta nem járultak szentáldozáshoz, mert úgy gondolták, nem tehetik, bár nem éltek új kapcsolatban, és nem kötöttek új házasságot. A válás miatt lehet az emberekben lelkiismeret-fordulás amiatt, hogy vajon mennyiben voltak okozói a kapcsolatuk megromlásának, és milyen kárt tettek ezzel a gyermekekben. Az érintettek ugyanakkor keresik, hogyan hozhatnák rendbe mindezt. A bíboros hangsúlyozta, egy gyónásban le lehet tenni ezeket a terheket. El lehet jutni odáig, hogy valaki azt mondja: amit elrontottam, nem lehet helyrehozni, de teszek valami jót, ami segíti mások életét. Bár elvált keresztény vagyok, bekapcsolódhatok a szentségi életbe, mint mindenki más. A bíboros rámutatott: ez az üzenet sokakra felszabadító erővel hatott.

Erdő Péter megemlékezett arról, hogy a 2014-es és a 2015-ös püspöki szinódusok során az elváltakról is szó esett. A két szinódus pápai buzdításra kezdeményezte, hogy az egy-

nem meghallgatják őket, és a házasság történetéből megvizsgálják, van-e olyan körülmény, amely alapján kérni lehet a házasság érvénytelenítését, valamint segítenek a keresetlél megfogalmazásában is. A válással végződő házasságok jelentős része valóban érvénytelen.

Erdő Péter leszögezte, a világi és a szentségi házasság nem ugyanazt jelenti, a civil jog és a közfelfogás mégis nagy hatással van az emberek gondolkodására. Sokan úgy gondolják, hogy ha nem sikerül a házasságuk, majd újat kötnek. A polgárilag felbontott házasságok nagy része érvényteleníthető, de az érvényes szentségi házasság felbonthatatlan. Jézus Krisztus tanítását senki nem írhatja felül.

Egyedül Máté evangéliumában olvasható egy közbevetés arról, hogy paráznaság esetén elbocsátható-e a feleség; a többi igehelyen ez nem szerepel. A kérdést sem úgy teszik fel az evangéliumok, hogy mikor szabad elbocsátania az embernek a feleségét, hanem hogy egyáltalán szabad-e. Jézus visszautal a teremtéstörténet-

tott előadást Belon Gellért egy írása nyomán, akinek püspöki jelmondata ez volt: „Vulneresanus – Sebtől gyógyult”.

A korábbi családreferens püspök felolvasta János evangéliumából azt a részt, amelyben Tamás apostol kétéltedik Jézus feltámadásában, majd nyolc nappal később Jézus sebeit érinti. Bíró László hozzátette, aki szeret, az átszúrta szívét.

„Olyan emberek vagytok, akikben élt a szerelem, a szeretet is. Honnan mégis a seb? Az Amoris laetitia kezdetű apostoli buzdítás 239. pontja szerint nem biztos, hogy a sebzettségünk a házasságban keletkezett, hanem messzire nyúlik vissza. Sokan éretlenül kötöttek házasságot, mások nem tapasztalták a feltétel nélküli szeretetet, és ez megsebzti az odaadásra való képességüket. Merjünk vállalni sebeinket, amiket nem mi okoztunk magunknak, hanem velünk történtek!” – buzdított a püspök.

Majd egy szent sebet ábrázoló márianosztrai festményt bemutatva kifejtette: minden megsebzett ember felett ott a Szentlélek és a mennyei Atya. Sebekkel élni, amelyeket ki-

sokkal Jézus identitásához inkább tartoznak, mint az arca. Megmutatta sebeit, mire Tamás leborult: Én Uram, én Istenem!

Az elvált ember sokak szemében stigmatizált, de a stigmatát nem kell elrejtteni. Akik szeretetben élték meg a házasságukat, azok szenvednek a kudarctól, de attól is, hogy nem fogadják be őket a közösség. Ezek a sérülések további sérülései. Bíró László hozzátette, a mutatott, de át nem érzett részvét kinyilvánítását ti is megtapasztaltátok. Egészen másképpen viselkedik a beteggy melllett az, aki maga is volt beteg. A felebaráti szeretet útját szinte csak azok képesek járni, akik sebettek. Milyen félve lépünk, ha fáj a lábunk, milyen finoman nyújtjuk kezünket, ha seb van rajta. Ha a fájós kéz óvatosságával és gyöngédségével nyúlunk embertársunk felé, milyen szép volna az élet! Az az egészséges, aki sebzett, és tud együtt élni a sebzetttel. A Szentlélek éppen ezt a tapintatot képes kimunkálni bennünk. A seb, amit hordozunk, titok önmagunk előtt is, egész emberré tesz,

kében! – magyarázta a püspök.

Jézus sebei üdvözítő sebek. Ahhoz, hogy a sajátunkat emelt fővel tudjuk hordozni, egygyé kell válnunk Krisztussal. Vele egyesülten kiegészíttem, ami hiányzik a szenvedésből testének, az Egyháznak javára. A bűn okozta seb is lehet gyógyító. Ha az embernek van hite, akkor nincs olyan reménytelen helyzet, amit ne hordozhatnánk Jézusban. A seb egyszerre vereség, győzelem és gyógyulás. Bármilyet kaptunk is, abban van a gyógyulásunk. Az istenszeretőknek minden a javukra válik. Sérült lábbal ugyan nem leszünk a sífutás győztesei, de nem leszünk törtetőtök sem. Milyen emberivé érlelnek minket a sebek! Ha életünk sérüléseit Krisztus sebeivel kötjük össze, Krisztus stigmáivá válunk, s azokért irgalmaz meg Isten.

Az előadás után Fábry Kornél vezette a szentségimádást. Ebéd után a résztvevők kiscsoportokban osztották meg egymással az előadáson szerzett élményeiket. A szentmisét délután Varga László kaposvári megyéspüspök mutatta

kéltél önmagaddal, ha jól érzed magad a bőrödben, akkor nagyot fogsz előrelépni a főparancs megtartásában, és szeretni tudod felebarátodat.

A püspök figyelmeztetett arra, hogy Jézus az ellenségeink szeretetére is hív, amit csak Istennel együtt tudunk megélni. Ő mindig velünk van, gondoskodik arról, hogy növekedjünk a szeretetben. A főparancs azzal is szembesít bennünket, hogy nem teljes szívvel szeretünk. Ez azonban reményt is ad, megmutatja, merre kell növekednünk, s ez a növekedés a Szentlélek segítségével meg fog történni. Milyen nagy távlatokra akar elvinni a szeretet! A Szentlélek soha nem vádol, hanem mindig felemel, erőt és reményt ad. Legyetek hűségesek a Szentlélekhez – buzdított végül Varga László –, akkor szenvedélyesen fogjátok szeretni Istent, szenvedélyes szeretetből fogjátok megtartani a parancsait, és tudjátok majd szeretni embertársaitokat és önmagatokat. Isten szeretett fiának, lányának lenni a legnagyobb kincs a földön.

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

Hivatásként élni az életet

Folytatódott az egyházmegyei szabadegyetem Pécsen

Baán Izsák teológus, bencés perjel és Verseyi Beáta Mária keresztény antropológus, coach, a Nyolc Boldogság Közösség pécsi alapításának vezetője előadását hallhatták az érdeklődők a Pécsi Egyházmegye 2023. évi szabadegyetemének legutóbbi alkalman, október 18-án Pécsen, a Magtár Látogatoközpontban.

Az előadókat és a téma iránt érdeklődőket Göröf Torbor teológus, egyetemi docens, a Vigilia folyóirat főszerkesztője, a rendezvénysorozat házigazdája köszöntötte.

Baán Izsák, a bakonybéli Szent Mauríciusz Monostor perjele, az est első előadója az élet hivatásként való megéléséről beszélt, azaz arról, hogyan lehet tartós választ adni a mindnyájunkat életbe hívó Isten megszólítására.

A stabilitást az adja, hogy egyensúlyban együtt mozogunk a környezetünkkel, reagálunk a változásokra. Ahhoz pedig, hogy a megszólítotttság állapotában megmaradjunk, naponta tennünk kell, hogy ha megbomlik az egyensúly, akkor is benne maradjunk a stabilitásban, a megszólítotttságban.

Legyenek csendes idők az életünkben, Istenre és egymásra, embertársainkra szánt idők. A létezésünk egy lehetőség, hogy a megszólítotttságból adódó kapcsolatot a maga mélységében megéljük. Szép lehetőség ez, amellyel érdemes élni – zárta előadását Baán Izsák.

Az ember, akinek van hivatása – ez volt a rendezvény második előadásának címe. Verseyi Beáta Mária, a Nyolc Boldogság Közösség pécsi alapításának vezetője rámutatott: a katolikus közgondolkodás szerint a szerzeteseknek van hivatásuk, noha minden ember meghívást kapott az ételszentségre, ami szintén hivatás.

A nővér előadásában, Baán Izsákhoz hasonlóan, szintén a bibliai teremtéstörténethez nyúlt vissza (vö. Ter 2), amelyben az ember mezítelennek lett teremtve – így jön világra, és így tér vissza Teremtőjéhez. A Teremtő által létbe hívott mezítelenségünk által kiszolgáltatottak vagyunk, ráutaltak Istenre és embertársainkra. Ez a kiszolgáltatottság a félelem és a szeretet útja. Amikor a félelem útját járjuk, attól félünk, ami a világunkat támadja. Biztonságos helyzetre törekedve falakat építünk magunk köré. De a másik úton, a szeretet útján találkozunk Isten személyes szeretetével, aki kopogtat a falakon keresztül, és egy másfajta biztonságra hív. Belé kapaszkodva gyökeret verhetünk. Ebben a helyzetben a személyes istenkapcsolat adja a biztonságot.

Az ember tehát egyszerűen mezítelen, és hivatása, hogy mit kezd ezzel a kitéptéssel és kiszolgáltatottsággal. Másrészt Isten képére és hasonlatosságára van teremtve (Ter 1,27). Arra vagyunk meghívva, hogy önmagunkat és a teremtett világot őrizzük és munkáljuk. Ránk bízta Isten, hogy hatóerőnk révén együttműködünk vele és a teremtett világgal. Hatalommal felruháztak és mezítelennek vagyunk egyszerre, s e kettőt szinkronban tartani feladatunk és hivatásunk. Beáta nővér hangsúlyozta, hogy a mezítelenség és a hatóerő szinkronban tartásához érdemes megnyílnunk mások felé, mert ha megszólíthatók vagyunk és nyitottak, akkor ráhangolódunk az isteni logikára.

Az emberi teremtményből, Ádamból akkor lett én, amikor meglátta Évát, aki teljességgel más volt, mint ő, és mégis egy vele (vö. Ter 2,23). A másik ember az, aki közelebb visz a saját identitásunkhoz, és meghív arra, hogy hivatásként éljük az életünket az isteni és az emberi meghívásokra válaszolva, a Szentlélekre figyelve – zárta előadását Verseyi Beáta Mária nővér.

Az előadók válaszoltak a résztvevők által feltett kérdésekre, majd zárásként Felföldi László pécsi megyéspüspök megköszönte az elhangzott megbeszélést, és a kérte továbbgondolásukat a közösségekben.

A Pécsi Egyházmegye szabadegyetemének következő alkalman, november 15-én Varga László kaposvári megyéspüspök az egyéni imádság útjaira vezeti el az érdeklődőket. Baán Izsák és Verseyi Beáta Mária előadása megtekinthető a Pécsi Egyházmegye YouTube-csatoráján.

Forrás és fotó: Pécsi Egyházmegye

Keresztállítás a Naszályon

A keresztállítás program keretében október 23-án a szentimrevárosi hívek, a budai Szent Imre- és Szent Gellért-plébánia cserkészei, valamint a váci Deákvári plébánia közösségének tagjai újra cserélték a Naszályon, a Látó-hegyen 2001-ben állított Szent Margit-keresztet.

Keresztet állítani szép keresztény hagyomány, emellett missziós feladat is. A kereszt mutatja a világnak, hogy Jézus él, és hirdeti is Isten dicsőségét. Különösen szép, ha hegytetőn állítunk keresztet. Lentről mindenki látja, aki arafelé túrázik, közvetlenül bekerül a kereszt vonzásába. A keresztet pedig vállon kell felvinni a hegyre, így kicsit osztozunk abban a szenvedésben, melyet Jézus élt át.

A Naszály sziklakiszögellésén, a Látó-hegyen 2001 óta áll a Szent

A zarándoklat a váci hegyközségi feszülettől indult fel a hegyre. A kereszt felállítása gondos előkészítés után néhány perc alatt sikeresen megtörtént. A négy méter magas, vörösfenyőből készült keresztet kézi erővel és kötelek segítségével állították be a korábban bebetonozott acéltokba. Ezt követően Szkaliczki Örs, a Budai Ciszterci Szent Imre-templom plébánosa celebrált szentmisét a helyszínen. Az esemény fényét emelte, hogy mellette koncelebrált Kelemen Imre plébános és Riesz Domonkos káplán a Szent Gellért-templomból. Az oltár körüli szolgálat Kató Csaba diakónussal egészült ki.

Örs atya a homíliában kiemelte, hogy ez a kereszt is hívek lelkesedéséből valósult meg, miképpen az e napon elhunyt Kapisztrán János nándorfehérvári felszabadító „hadművelete”, vagy Jeanne

Margit-kereszt. A Szentimrevárosi Egyesület a Szent Imre-plébániával karöltve az ezredforduló körüli években hét emlékeresztet állított a Bükkötől a Vértesig. Az elmúlt bő húsz évben a Szent Margit-keresztet többször megrongálták, cseréje halaszthatatlanná vált. Az idén újraindult keresztállítás program keretében ezt a keresztet állították újra a szentimrevárosi hívek és a hozzájuk csatlakozott cserkészek a budai Szent Imre és Szent Gellért-plébániáról, kiegészülve a váci Deákvári plébánia közösségének tagjaival. Összesen 270-en gyűltek össze a hegytetőn.

D'Arc közreműködése egy angolok által elfoglalt vár visszafoglalásában. Közös ezekben, hogy a lelkes tettekben ott volt Isten.

A Szentlélek töltötte el a híveket abban a csodaszép időben, ott fenn a Látó-hegyen. Működését képletesen jelezte, hogy madárcsapat körözött a mise végén a hegy felett.

A Látó-hegy alatt terül el Vác, de a távolban Budapestet, sőt Szentimrevárost is lehet látni a Citadellával. A kereszt tehát onnan is látható. Adja Isten, hogy a keresztből közösségformáló erő származzon!

Szalacs Balázs és Török Tamás
Fotó: Eőry Ákos

Szocska A. Ábel nyíregyházi megyéspüspök diakónussá szentelte Elek Ádámot a nyíregyházi Szent Miklós-székesegyházban október 22-én.

Minden Isten ajándéka Görögkatolikus diakónusszentelést ünnepeltek Nyíregyházán

Az ünnepi szertartáson Szent Lukács apostol evangéliumából Jézusnak a magvetőről szóló példabeszédét olvasta fel Zoltán György fődiakónus. Ehhez az evangéliumi szakaszhoz kapcsolódva kezdte szentbeszédét a főpásztor, aki mellett a szentelő fiatal ember állt – hallgatva a főként neki címzett tanítást arról, hogyan is kell fogadnunk és helyesen megélnünk Isten igéjét.

Isten ehhez segítséget is küld időről időre az embernek. Mint ahogyan az Belgiumban, egy Mária-kegyhelyen történt az előző évszázad elején. Szocska Ábel néhány napot éppen ezen a kegyhelyen töltött el az európai Mária-kegyhelyek éves találkozóján. Utazási élményei közül a kegyhely történetét emelte be prédikációjába, ahol a Szűzanyának Szüze, az Istenszülő többször is megjelent egy gyermeknek, s egy forrást mutatott, melynek gyógyvize ma is a betegek javára válik. A Szűzanya értésére adta a gyermeknek, hogy maga csak egy eszköz ahhoz, hogy az Égi Édesanya segíthessen az embereknek. Mariette örült feladatának.

Ezt az üzenetet a hierarcha Elek Ádám és minden jelenlévő számára is „lefördította”: „Ma a diakónusi szentségben részesül, de az nem a tied. Megkaptad a Joisten kegyelméből,

hogy mások merítsenek belőled. Éljen ennek megfelelően. A te feladatod is az lesz, amit a Szűzanya ama lányra bízott: akik hozzád fordulnak, erőt és bátorítást merítsenek belőled, a szol-

Szalacs Balázs és Török Tamás

Forrás és fotó:
Nyíregyházi Egyházmegye

(Folytatás az 1. oldalról)

A beszédünk nem szólhat a halálról és a zárt ajtókról

Pizzaballa bíboros körlevele a békéért

Az egész világ úgy tekint a mi Szentföldünkre, mint olyan helyre, amely állandóan háborúk és megosztottság okozója. Éppen ezért volt jó, hogy néhány nappal ezelőtt az egész világ csatlakozott hozzánk az ima- és böjtnapon a békéért. A Szentföld gyönyörű képe ez, az Egyházunkkal való egység fontos pillanata. És ez a látvány velünk marad. Október 27-én Ferenc pápa egy második ima- és böjtnapra hívott, hogy közbenjárásunk folytatódjon. Olyan nap lesz, amelyet meggyőződéssel fogunk ünnepelni. Ez talán a legfontosabb dolog, amit mi, keresztények ebben az időben tehetünk: imádkozni, vezekelni, közbenjárni. Ezért szívből köszönetet mondunk a Szentatyának.

Ebben a felfordulásban, ahol a bombák fülsiketítő zaja keveredik a bánat sok hangjával és a sok ellentétes érzéssel, szükségét érzem, hogy megosszak veletek egy olyan üzenetet, amely Jézus evangéliumából származik. Ez az a kiindulópont, ahonnan elindulunk, és ahová újra és újra visszatérünk: egy igehely az evangéliumból, amely segít megélni ezt a tragikus időszakot, egyesítve érzéseinket Jézus érzéseivel.

Az, hogy Jézusra tekintünk, természetesen nem jelenti azt, hogy felmentve érezzük magunkat a beszéd, a hangunk felemelése, a kiáltás, valamint a vigasztalás és a bátorítás kötelessége alól. Ahogy a múlt vasárnapi evangéliumban hallottuk, meg kell adni „a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené” (Mt 22,21). Istenre tekintve tehát mindenekelőtt meg akarjuk adni a császárnak, ami az övé.

Lelkiismeretem és erkölcsi kötelességem megköveteli, hogy világosan kijelentsem, hogy ami október 7-én Dél-Izraelben történt, az semmiképpen sem megengedhető, és csak elítélni tudjuk. Semmi nem indokolhat egy ilyen atrocitást.

Igen, kötelességünk ezt kimondani és elítélni. Az erőszak alkalmazása nem összeegyeztethető az evangéliummal, és nem vezet a békéhez. Minden emberi személy léte egyenlő méltósággal bír Isten előtt, aki mindannyiunkat az ő képmására teremtett.

Ugyanez a lelkiismeret azonban arra késztet, hogy a szívemre nehezedő nagy teherrel ma ugyanilyen világosan kijelentsem, hogy az erőszak új időszaka több mint ötezer halálos áldozatot követelt Gázában, köztük sok nőt és gyermeket, több tízezer sebesültet, földig rombolt városrészeket, gyógyszerhiányt, vízhiányt és az alapvető szükségletek hiányát több mint kétmillió ember számára. Ezek olyan tragédiák, amelyeket nem lehet megérteni, amelyeket kötelességünk elítélni és fenntartás nélkül felemelni a szavunkat ellene. A Gázát napok óta sújtó folyamatos bombázás csak még több halált és pusztítást okoz, és csak növeli a haragot és a gyűlöletet. Ez nem old meg semmilyen problémát, hanem inkább újakat teremt.

Itt az ideje, hogy véget vessünk ennek a háborúnak, az értelmetlen erőszaknak. Csak akkor kezdődhet meg egy komoly békefolyamat, ha véget vetünk a több évtizedes megszállásnak és tragikus következményeinek, valamint ha világos biztonságot nemzeti perspektívát adunk a palesztin népnek. Ha ezt a problémát nem a gyökerénél orvosoljuk, soha nem lesz meg az a stabilitás, amelyet mindannyian remélünk. Ezeknek a napoknak a tragédiája mindannyiunkat, vallási, politikai, civil társadalmi, nemzetközi közösséget komolyabb elkötelezettségre kell hogy készítessen, mint amit eddig tettünk. Ez az egyetlen módja annak, hogy elkerüljük a mostanihoz hasonló tragédiákat. Tartozunk ennyivel a mostani és az elmúlt évek számtalan áldozatának. Nincs jogunk arra, hogy ezt a feladatot másokra bizzuk.

Mégis nem élhetem meg ezt a rendkívül fájdalmas időszakot anélkül, hogy felfelé néznék, anélkül, hogy Krisztusra tekintenek, anélkül, a hit nélkül, amely megvilágítja az én és a ti szemléleteteket arról, amit átélünk, anélkül, hogy gondolatainkat Isten felé for-

dítanánk. Szükségünk van az Igére, amely elkísér, vigasztal és bátorít. Szükségünk van rá, mint a levegőre, amit belelegzünk.

„Ezeket azért mondtam el nektek, hogy békességtek legyen bennem. A világban megpróbáltatások érnek titeket, de *bízatok, én legyőztem a világot.*” (Jn 16,33) Jézus szenvedésének előestéjén vagyunk. Ezeket a szavakat tanítványaihoz intézi, akik hamarosan, halála előtt, mintha viharban hánykolódnának. Pánikba esnek, szétszóródnak és menekülnek, mint a pástör nélkülű juhok.

Jézusnak ez az utolsó szava mégis bátorítás. Nem azt mondja, hogy győzni fog, hanem azt, hogy már győzött. A tanítványok még az eljövendő zűrzavarban is képesek lesznek békét találni. Nem elméleti békevágáról van szó, sem pedig beletörődésről abba, hogy a világ gonosz, és mi semmit sem tehetünk azért, hogy megváltoztassuk. Ehelyett arról van szó, hogy biztos lehetünk abban, hogy éppen ebben a gonoszságban Jézus már győzött. A világban pusztító gonoszság ellenére Jézus győzelmet aratott, és új valóságot, új rendet teremtett,

amelyet a feltámadás után a Lélekből újjászületett tanítványok vesznek át.

Jézus a kereszten győzött: nem fegyverrel, nem politikai hatalommal, nem nagy eszközökkel, nem rákényszerítve önmagát másokra. A békének, amiről ő beszél, semmi köze a mások feletti győzelemhez. Ő úgy nyerte meg a világot, hogy szerette azt. A kereszten új valóság és új rend kezdődik. Annak rendje és valósága, aki szeretetből adja életét. A feltámadással és a Lélek ajándékával ez a valóság és ez a rend az ő tanítványaié. A mi-
énk is.

Arra a kérdésre, hogy miért szenvednek az igazak, Isten nem magyarázattal válaszol, hanem jelenléttel. Ez Krisztus a kereszten. Erre alapozzuk a hitünket ma. Jézus ebben a részben joggal beszél bátorságról. Az ilyen béke, az ilyen szeretet nagy bátorságot igényel. A szeretet és a béke bátorsága itt és ma azt jelenti, hogy nem engedjük, hogy a gyűlölet, a bosszú, a harag és a fájdalom elfoglalja szívünk, beszédünk, gondolkodásunk minden terét. Azt jelenti, hogy személyesen elkötelezzük magunkat az igazságosság mellett, hogy képesek va-

gyunk megerősíteni és elítél-
ni a minket körülvevő igazságatlanság és gonoszság fájdalmas igazságát anélkül, hogy hagynánk, hogy az beszennyezze kapcsolatainkat. Azt jelenti, hogy elkötelezzük magunkat, hogy győződjünk arról, hogy még mindig érdemes mindent megtenni a békéért, az igazságosságért, az egyenlőségért és a kiengesztelődésért.

A beszédünk nem szólhat a halálról és a zárt ajtókról. Elengedő, szavainknak kreatívna-
k, életadónak kell lenniük, perspektívát kell adniuk és horizontokat kell nyitniuk.

Bátorság kell ahhoz, hogy képesek legyünk igazságot követelni anélkül, hogy gyűlöletet terjesztén. Bátorság kell ahhoz, hogy kegyelmet kérjünk, hogy elutasítsuk az elnyomást, hogy előmozdítsuk az egyenlőséget anélkül, hogy egyformaságot követel-
nénk, miközben szabadok maradunk. Bátorság kell ma egyházmegegyezésben és köz-
ségünkben is, hogy megőrizzük az egységet, hogy összetartozóan érezzük magunkat egymással, még véleményünk, érzékenységünk és elképzeléseink különbözősége-
ben is. Szeretnénk, szeretnénk

részeséi lenni ennek a Krisztus által létrehozott új rendnek. Ezt a bátorságot akarjuk kérni Istentől. Úgy szeretnénk legyőzni a világot, hogy magunkra vesszük ugyanezt a keresztet, amely a miénk is, amely fájdalomtól és szeretet-
ből, igazságból és félelemből, igazságtalanságból és ajándékból, sírásból és megbocsá-
tásból áll.

Imádkozom mindannyiunkért, és különösen Gáza kis közösségeért, amely a leginkább szenved. Gondolunk különösen a közelmúltban elhunyt 18 testvérünkre és családjaikra, akiket személyesen ismerünk. Nagy a fájdalmuk, és mégis, minden egyes nappal azt veszem észre, hogy békében vannak. Meg vannak rémulve, megrendültek, feldúltak, de békével a szívükben. Mindannyian velük vagyunk, imádságban és konkrét szolidaritásban, és köszönetet mondunk nekik gyönyörű tanúságtételükért.

Végül imádkozunk minden ártatlan áldozatért. Az ártatlanok szenvedése Isten előtt értékes és megváltó értékkel bír, mert egyedül Krisztus megváltó szenvedésével. Szendésük hozza egyre közelebb a békét!

Közeledünk Palesztina Királynőjének, egyházmegyénk védőszentjének ünnepéhez. A kegyhelyet egy másik háborús időszakban emelték, és a békéért való imádkozás különleges helyéül választották. Ezekben a napokban újra ajánljuk egyházmegyénket és szülőföldünket Palesztina Királynőjének! Kérem a világ minden egyházmegyéjét, hogy csatlakozzanak a Szentatyához és csatlakozzanak hozzánk az imában, valamint az igazságosság és a béke keresésében.

Idén nem tudunk majd mindannyian összegyűlni, mert a helyzet nem teszi lehetővé. De biztos vagyok benne, hogy az egész egyházmegyeye egyesülni fog ezen a napon imában és szolidaritásban a békéért, nem a világi békéért, hanem azért a békéért, amelyet Krisztus ad nekünk.

*Öszinte imával mindenkiért,
Pierbattista Pizzaballa bíboros,
Jeruzsálem latin páttriárkája*

Forrás és fotó:
Jeruzsálemi Latin
Patriárkátus
Fordította:
Kuzmányi István

Az „Egymillió gyermek imádkozza a rózsafüzért” elnevezésű kezdeményezéshez csatlakozva október 18-án, magyarországi idő szerint reggel 9 órakor világszerte gyermekek imádkoztak fél órán át a békéért és az igazságért.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia megbízásából az Országos Lelkipásztori Intézet hívta idén is a gyermekeket – és kérte a hitoktatókat, szülőket, pedagógusokat –, hogy közösen imádkozzák a rózsafüzért a világ békéjéért október 18-án reggel 9 órától.

A világméretű imakezdeményezéshez 2018-ban csatlakozott a Szent István Rádió és Televízió szerkesztősége is. Abban az évben az egri bazilikában szerveztek a fiataloknak imaalkalmat, s ezt követően minden esztendőben az Egri Főegyházmegye egy-egy temploma csatlakozott a kezdeményezéshez. Eger után Miskolc, Jászberény, Sátoraljaújhely,

majd Gyöngyös következett, idén pedig a tiszafüredi Magyarok Nagyasszonya-templomból közvetítették a gyermekek imádságát.

A program végén Dian-Dankó Zsuzsanna, a Szent Imre Katolikus Iskolarádiós Hálózat koordinátora bejelentette: 2024-ben Szerencsre hívja a Szent István Rádió és Televízió szerkesztősége a fiatalokat.

Október 18-án a Pécsi Egyházmegye fenntartásában működő óvodák és iskolák, valamint a plébániai ifjúsági csoportok is bakapcsolódtak az imálancba a pedagógusokkal és a hitoktatókkal együtt. Immár ötödik esztendeje, hogy a Veszprémi Főegyházmegyében is minden katolikus intézmény csatlakozik a kezdeményezéshez.

A szombathelyi Boldog Salkaházi Sára Technikum diákjai délelőtt 9 órakor kapcsolódtak az október 18-i világméretű imálancához, amire Anna és Lúcia domonkos nővérek készítették fel a diákokat az iskola ve-

zetőivel. Akik nem hoztak rózsafüzért, azok kaptak a hitoktatók készletéből. Anna nővér felvázolta az imakampány eredetét: 2005-ben Caracasban, ahol több gyerek mondta együtt a rózsafüzért egy kegyhelyen, a jelenlétük közül több nő megtapasztalta Szűz Mária jelenlétét. Ők indították a mozgalmat Pio atya gondolata nyomán – „Ha egymillió gyerek imádkozza a rózsafüzért, a világ megváltozik!”

„Ma körülöttünk dühöng a háború. Annnyit tehetünk, hogy imádkozunk, mert egyedül Isten teremthet békét” – erre a szándékra imádkozta Boldog Salkaházi Sára Technikum minden tanulója és tanára a dicsőséges rózsafüzért titkai gyakorlott előimádkozók vezetésével. Az imádság végén a domonkos nővérek hangsúlyozták, hogy a rózsafüzér közös imádkozása erősíti az egységet a Katolikus Egyházban, ahogyan a népek között is.

Forrás és fotó:
Magyar Kurír

Új bort új tömlőbe! címmel, második alkalommal rendeztek organikus pedagógia konferenciát október 14-én az Apor Vilmos Katolikus Főiskola és az Organikus Pedagógia Egyesület közös szervezésében a váci főiskola budapesti kampusán.

Uzsalyné Pécsi Rita neveléskutató, főiskolai tanár, az Organikus Pedagógiai Egyesület elnöke megnyitó-előadásában hangsúlyozta: a megforrásban lévő új bort – ahogyan a Bibliában is olvassuk – csak rugalmas, új tömlőbe szabad tölteni, mert a régi, rugalmatlan anyagot szétfeszítené. Az organikus pedagógia is „új bor”, amelyhez új tömlő kell. De vajon rendelkezünk-e már vele? – tette fel a kérdést a szakember. Válaszként kifejtette: a *„jogom van hozzá”* mentalitás a fogyasztói társadalom szemlélete, az ismeretközpontúság, a feladatok kipipálására törekvő képzések még a rugalmatlan, régi keretek. Világunkat a mechanisztikus szemlélet uralja, amelynek fő eszméje a lecserélhetőség, a gépies, szabályvezérelt működés. E gondolkodás kikezdheti a családokat, a közösségeket, a nevelést, a személyt is.

Ezzel szemben az életet szolgáló organikus pedagógia figyelembe veszi az egyedi személyiséget, a saját tempójú fejlődést, törekszik a részek összekapcsolására, és sajátos szellemiség hatja át, amelyben az érzékelés, az érzelem és a spiritualitás is fontos szerepet játszik. A neveléskutató részletesen ismertette az organikus szemlélet gyümölcsseit, az organikus élet, nevelés, szeretet, közösség jellemzőit, bátorítva a résztvevőket e gyümölcsök gondozására. Csak azért érdemes küzdeni, ami lehetetlen – előadását Uzsalyné Pécsi Rita ezzel a számmal is gyakran erőteljes adó gondolatával zárta, amely édesapjától származik.

Ezt követően Horváth Szilárd, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) munkatársa, a gödi Búzaszem Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója, az Organikus Pedagógiai Egyesület alapító tagja, a

A szív nevelése

Organikus pedagógiai konferencia Budapesten

rendezvény házigazdája Czopf Áron történész-politológussal a nevelés tétjéről beszélgetett. Elhangzott, hogy háromszáz éve olyan korszemlemben élünk, amelyben a racionalizmus, a célirányosság uralkodik, és eltűnt belőle az emberi. Ennek terméke a modern oktatás is, hiszen a képzett erőforrás jobban hasznosítható e gazdaságilag racionalizált, ipari termelésre fókuszáló világban. A nevelésnek viszont nem erőforrás-képzés a célja, hanem a személyiség kibontakoztatása. Ebben meghatározó szerepe van az iskolai közösségnek, a közösségi élményeknek és a tanárok személyiségének.

A konferencián Doria Schlickmann schönstatti szerzetesnővér Josef Kantenich atya (a Schönstatt Mozgalom alapítója) szabadságpedagógiájának azon sarokpontjairól beszélt, amelyek választ adhatnak korunk kihívásaira. Az előadó elmondta, a belső szabadság a szív szabadsága, akár a külső formák ellenében is; függetlenség a külső környezettől. A nevelés tulajdonképpen önzetlen vezetés: egy idegen és ismeretlen személyiség fölnevelése.

Napjaink nevelése azonban egé-

szen más; szabályokból, cselekvéspanrancsokból áll: tedd, ne tedd, lehet, nem lehet, kell és így tovább. Ez azonban nem pedagógia, nem erősíti meg a személyiséget.

„Krisztus hegyi beszéde új bort hozott, mi mégis a tízparancsot alapján járunk gyónni” – mondta előadása elején Papp Miklós görögkatolikus pap, morálteológus. A siker érdekében két dologhoz kell érteni: a világhoz, amelyben a mai ember igen jó, valamint az életvezetéshez, amit azonban nem oktatunk – figyelmeztetett a morálteológus. Bár itt, Közép- és Kelet-Európában több évszázada ki vagyunk éhezve egy jobb életre, a nyugati életmódra, mégis túl kell lépnünk ezen, és a valódi értékek felé kell fordulnunk. – hangsúlyozta. Az előadó a továbbiakban a holisztikus látásmódról is szólt, amely segít felfedezni a gyermekben az eljövendő felnőttest. Mivel utunkat múltunknál jobban meghatározza a jövőképeink, ennek megtalálásában kell támogatni a fiatalokat.

Gloviczki Zoltán, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola rektora, az Organikus Pedagógiai Egyesület alelnöke a mesterséges intelligenciával kap-

csolatos félelmekről tartott előadást *M. I. a baj?* címmel. Felmérések szerint vannak és a jövőben is lesznek olyan foglalkozások, amelyeket a mesterséges intelligencia nem tud kiváltani. Ezekhez az úgynevezett 4C kompetenciák szükségesek – kommunikáció, kreativitás, kritikus gondolkodás és együttműködés –, amelyekre intézményesen az iskola nevelt évszázadokon át. A valódi kérdés nem az, hogy a technológiai haladást kizárjuk-e az életünkől, hanem hogy miként lehet okosan használni azt. Véget kell vetni a tudásról kialakult mítoszoknak. A pedagógia nem a tudás átadására való, az a mesterséges intelligencia is meg tudja oldani. A valódi pedagógus feladata: átadni, miként maradunk emberek; hogyan kell tájékozódni, megkülönböztetni, átlátni valamit. Erre a mesterséges intelligencia nem képes. Hála Istennek, visszatérhetünk végre a normális pedagógiához – szólt az előadás végkövetkeztetéseként.

Deme Tamás egyetemi docens, művelődéskutató Karácsony Sándor nevelési rendszeréről tartott előadást *Viszonypedagógia* címmel. Az előadó

hangsúlyozta: a gyengeség rugalmassággal párosulva az életet jelenti, míg az erő a keménységgel összefonódva maga a halál. Nem győzhet az, ami megszilárdult.

Csáki Tibor atya, az Organikus Pedagógiai Egyesület spirituális elnöke leszögezte: „a spirituálisan érett személyiség jellemzői az önkritika, az érzelmi kapcsolati készség, az alázat, a szolgálat, a türelem, a bizalom, a belső látás, a belső hallás, az intuíció, az inspiráció. Ez utóbbi az, amikor Isten Lelke beszél bennem. Ez a Lélek az, amely megtartja a világot.”

Csáki Tibor előadását közös imádság követte, majd Horváth Szilárd vezetésével kerekasztal-beszélgetést folytattak az organikus pedagógia gyakorlati tapasztalatairól. A beszélgetés résztvevői – Hortobágyiné Nagy Ágnes, a „Boldogabb családokért” – Családi Életre Nevelés (CSÉN) program szakmai felelőse; Gudmann-Bokor Anita, a péceli Harangvirág Református Óvoda intézményvezetője; Papp Zsolt cserkészparancsnok, a kecskeméti Szent Imre Katolikus Általános Iskola igazgatója, valamint Gyombolai Bálint, a Szentjánosbogar katolikus ifjúsági közösség egyik vezetője – tevékenységük bemutatásán keresztül számos hasznos tapasztalatot osztottak meg a jelenlévőkkel.

A pódiumbeszélgetésben elhangzott többek között: a nevelés célja, hogy elérjük a gyermek szívét, de ezt napjainkban gyakran ellehetetleníti a teljesítményorientáltság. A gyermeket olyan önmegvalósításra kell nevelni, amelyben mások segítése a cél. Fontos, hogy a nevelőnek is legyen legalább egy társa, akivel összekapaszkodva tud előrehaladni. Ugyanakkor Jézussal együtt kell nevelni, hiszen a legjobbat, amit a gyermeknek adni akarunk, csak ő nyújthatja – hangzott el az organikus pedagógiai konferenciát lezáró kerekasztal-beszélgetésben.

Hargitai Katalin/
Organikus Pedagógia Egyesület
Fotó: Nagy Sándor,
Hargitai Katalin

Kiút a függőségből

Huszonöt éves az egri Karitás RÉV szolgálata

Az Egri Főegyházmegyei Karitás RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálata 1998. április 1-jén kezdte meg működését azzal a céllal, hogy az érintetteknek és családtagjaiknak szakmai segítséget nyújtson. A jubileumra meghívást kapott az ország valamennyi RÉV-szervezetének intézményvezetője, civil szervezetek, partnerintézmények képviselői, valamint a programokban valamilyen módon érintett családok.

élők, szenvedélybetegek, hajléktalanok, kisebbségben élők, menekültek és a katasztrófák áldozatai között – tevékenykednek.

A köszöntőket tanúságtételek követték. Török Virág, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem harmadéves szociálpedagógia szakos hallgatója arról az útról beszélt, ahogyan kortárs segítőként megismerte a RÉV munkatársait, akik között befogadásra talált.

Kohári Szilvia, az Egri RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat intézményvezetője a szervezet múltját és célját mutatta be. Az intézmény helyszínt biztosít több, a városban működő önszolgáltató közösségnek, például az Anonim Alkoholisták csoportjának és a szenvedélybetegek hozzátartozói csoportjának.

Az Egri RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálatot bárki felkeresheti, aki úgy érzi, segítségre van szüksége. A 0036 36/518-328 vagy a 0036 30/692-5785 telefonszámon, illetve az egerrev@egerrev.hu e-mail-címen is várják a gyógyulni vágyókat és hozzátartozóikat.

**Forrás: Egri Főegyházmegye
Fotó: Federics Róbert**

Krisztus szemével látva a bajba jutottat

Karitásönkéntesek találkozója Székesfehérváron

A Székesfehérvári Egyházmegyei Karitás szervezésében évente egyszer találkoznak a plébániai karitásönkéntesek. A hagyományoknak megfelelően az idei találkozó is szentmisével kezdődött, amelyet Spányi Antal megyéspüspök, karitáselnök mutatott be, Ugrits Tamás pasztorális helynök koncelebrálásával.

Mária által Jézushoz jutunk közelebb, és ez a karitásosok küldetése is a világban – hangsúlyozta Spányi Antal püspök. – Ahogyan a *Szentírásban* a kánai menyegzőn Mária mélyben meglátta a bajt, és szólt, hogy bármit mond Fia, tegyék meg, úgy kell a karitásosoknak is meglátniuk a szükségét, és orvosolni, segíteni, ahol segítségre szorulnak. Krisztus szemével kell nézni a bajba jutott embert. Erre kaptunk meghívást – emelte ki a főpásztor.

A szentmisében Spányi Antal püspök átadta Nagy Lajosnénak, a Székesfehérvári Egyházmegyei Karitás korábbi vezetőjének sok éves fáradhatatlan szolgálatáért a Szentatya áldását. A találkozó szakmai programja a Szent István Hitoktatási és Művelődési Házban folytatódott.

Sinkovicsné Máté Hortenzia egyházmegyei karitásigazgató köszöntője után szakmai előadások hangzottak el az önkéntesek kapcsolatáról a szenvedélybetegekkel, a hajléktalanokkal, valamint arról, mit tehet a plébános az egyházközösségekben működő karitászcsoportok tagjairól.

Molnár Ferenc állandó diakónus, a Kalocsai-Kecskeméti Főegyházmegyei Karitás RÉV

Szenvedélybeteg-segítő Szolgálatának vezetője arról beszélt, mi az önkéntesek szerepe a szenvedélybetegekkel kapcsolatban. Az Egyháznak több intézménye is van, amely professzionális módon segít a szenvedélybetegnek és családján – hangzott el előadásában.

Feketéné Szabó Márta, a Kaposvári Egyházmegyei Karitás igazgatója a hajléktalanválasztás útjáról és fokozatairól beszélt, valamint arról, milyen szerepe van a szolgáló szeretetnek a hajléktalanellátásban.

Récsei Norbert, a Velencei Római Katolikus Egyházközösség plébánosa arról beszélt, hogy fontos az élő kapcsolat a plébános és a karitászcsoport tagjai között, amelyben a tájékoztatás és információk továbbadásán túl kicsirelik tapasztalataikat, bizalommal beszélhetnek problémáikról, gondjaikról.

**Forrás és fotó:
Székesfehérvári Egyházmegye**

Veszélyforrás vagy segítség a mesterséges intelligencia?

A ChatGPT-ről is kérdeztük Tornai Kálmánt, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatóját

(Folytatás az 1. oldalról)

– Európai uniós direktíva, hogy jövő évtől minden új autóba kötelező beszerelni közlekedési táblákat felismerő rendszereket, később pedig már sebességkorlátozó rendszereket is. Tehát a műszernek jeleznie kell a sebességkorlátozó táblákat, hogy a vezetőnek ne kelljen fejben tartania ezeket, idővel pedig le is kell majd lassítania a járművet a rendszernek.

– **A képkalkotást az orvostudományban is használják. Egyesek már robot által végzett műtétekről beszélnek.**

– Ha precíziós mozgásra van szükség, azt egy nagy felbontású és finom mozgású eszközzel lehet elérni, amit a háttérből irányít az ember. Egyelőre utópisztikus az az elképzelés, hogy egy robot magától állítson fel diagnózist és önállóan műtson. A mesterséges intelligencia a képkalkotó diagnosztikában fáradás nélkül és nagyobb sebességgel teljesít, mint az ember, és általában nem hibázik. Ha pozitív eredményt érkezel, a szakértő megnézi az esetet. Ha úgy van hangolva a műszer, hogy inkább értékelje pozitívnak azt, ami nem komor, mint hogy ne vegye észre, ami biztosan az, akkor nagy segítség lehet az elváltozások kiszűrésében.

– **Ügyfélszolgálatoknál is alkalmazták a mesterséges intelligenciát. Ha az ember felhívja például a Telekomot, jelentkezik Vanda.**

– Egy ügyfélszolgálati rendszer automatikusan el tud intézni bizonyos lépéseket, az egyszerűbb eseteket meg is tudja oldani, így erőforrást spórol meg. Ha például otthon elmegy az internet, és felhívom az ügyfélszolgálatot, a rendszer elmondja, mit tegyek. Ha ez nem hoz megoldást, akkor változtat a beállításokon, lefuttat egy tesztet, és visszahívja az ügyfelet. Ha még mindig nincs javulás, továbbítja a problémát az ügyfélszolgálatos munkatársnak, aki így azokra a feladatokra összpontosíthat, amelyeket a robot nem képes megoldani. Egy túlterhelt ügyfélszolgálat esetén ez nagy segítség.

– **Egyetemi hallgatók ugyanakkor zárthelyit is írnak úgy, hogy a fülkében ott van az eszköz, ami segít nekik.**

– Nem is kell bonyolult eszköz ehhez, akár az aulából is diktálhat valaki. Magyarországon más kultúrája van ennek, mint Amerikában. Ott, ha a csoportból valaki meglátja, hogy a másik csal, szól a tanárnak, mert tisztességes versenyt szeretnének. Dolgozatot is lehet mesterséges intelligenciával íratni. ChatGPT-vel magyarul írni nehezebb, mint angolul, éppen ezért talán jobban kiszűrhető, ha valaki azt használta. Én programozást tanítottam, ezen a területen kevésbé észrevehető, ha egy hallgató így oldotta meg a feladatát. De alacsonyabb évfolyamokon feltűnő, ha a hallgató hirtelen megtálozódik, vagy ha a házi feladata nagyon szépen sikerül, a gépteremben mégsem tud jól teljesíteni. Amennyiben a diák érti a munkáját és el tudja magyarázni, végül is mindegy, hogyan oldotta meg a feladatot. Attól egyelőre még nem kell tartanunk, hogy egy összetett problémát a ChatGPT egymaga, önállóan old meg. Jól kell feltenni neki a kérdést, és érteni kell, amit válaszol.

– **Mire használható még a ChatGPT? Tavaly november óta sokan verseket, esküvői beszédeket, esszéket íratnak vele.**

– A ChatGPT-t kifejezetten beszélgetésre hozták létre. A kutatás területén mindig vannak hullámhüvelyek és hullámvölgyek, melyek során kiderül, milyen korlátai vannak egy felfedezett technológiának. A ChatGPT esetében is érezhető volt ez. Először mindenki megijedt, hogy a masina majd minden feladatot el tud végezni helyettünk. Aztán másfél hónap múlva megjelentek olyan cikkek, amelyek például arról szóltak, hogy a ChatGPT-t ne használjuk számológépnek. Nem csoda, ha a számolás nem az erőssége, hiszen egy nagy nyelvi modell van mögötte, a cél az, hogy beszélgetni lehessen vele, és a szövegek előállításában valóban nagyon ügyes. De ha megkérdezem, mennyi tíz meg tíz, azt nem mindig tudja pontosan. Sokszor nevetség tárgya volt, mennyire blőd válaszokat ad. Ha elkezdek egy szöveget, előállítja a folytatást, jól tud tömöríteni vagy bővíteni, átfoglalmazni valamit egy adott stílusban. Táblázatot is lehet készíttetni vele, vagy szöveget formáztatni. Pillanatok alatt szépen fordít angolra, angolról viszont nem fordít jól magyarra. Ha felteszek neki egy kérdést abból a szövegből, amit a rendszer feltanítása során beletápláltak, a legvalószínűbb választ fogja adni, nem mindig ugyanazt. Azáltal, hogy rengeteg szöveget megismert, segítséget nyújthat, de nem kell feltétlenül elhinni neki, amit mond.

– **Mennyivel jobb a ChatGPT-t használni, mint a Google-ban rákérdezni valamire? Ott is többféle választ találunk, és mérlegelünk, mit hiszünk el, mit nem, melyik oldal tűnik hiteles forrásnak, melyik nem.**

– A ChatGPT barátságosabb, mert mégiscsak beszélgetni lehet vele. Azokat a robotokat, amelyek ember-szerűek, jobban szeretjük. Az autópárhánban használt hegesztőrobotot féltetesnek néz ki. Ezzel szemben egy ugyanazzal a teljesítménnyel bíró, két keréken közlekedő robot, amelynek feje is van, cukinak tűnik, pedig egyikőtől sem szívesen kapnék egy pofont. A ChatGPT-nek nincs saját stílusa, de nagyon illedelmesen válaszol, ha például azt mondom neki, hogy tévedett. Igazad van, ne ha-

ragadj – ilyeneket ír, és felajánl egy másik választ. Az udvariassága mögött ugyanakkor nincs etika – ez a rendszer működéséből fakad, hiszen matematikai összefüggések mentén szavakat generál egymás után. Nincs benne sem jó, sem rossz szándék. Prószéky Gábor így fogalmazott: nyelvi modell van a ChatGPT-ben, de világmódellem nincs.

– **Hogyan tudjuk ellenőrizni, hogy a ChatGPT helyes vagy helytelen választ adott a kérdésünkre?**

– Ha tudok programozni, képes vagyok dönteni, hogy a témában adott válasza helyes vagy nem, de például egy orvosi biológiai kérdéssel kapcsolatban ezt nem tudom megítélni. Ha valamihez nem értünk, akkor általában nem kételkedünk a kapott válaszban. A ChatGPT esetében azonban folyamatosan kételkednünk kell, mert a válasz nem megy át semmiféle lektoráláson, racionális, szakértői szűrőn. Annak idején a Wikipédia veszélyét is ebben lehetett látni. A ChatGPT esetében nem derül ki, hogy mikor vezet félre.

– **Kritikus szemléletű felhasználóra lenne tehát szükség, és felelőse is, mert rajta múlik, mire használja a ChatGPT-t.**

– Az OpenAI adott egy kis tájékoztatót a ChatGPT használatához. Törvényt sértő kérdésekre, például arra, hogyan kell bankot rabolni, a rendszer nem hajlandó felelni. De azért ha elég ügyesek vagyunk, erre is sikerülhet választ kicsálnunk belőle. Híre ment, hogy egy férfi addig beszélgetett a ChatGPT-vel, míg végül öngyilkos lett, mert a rendszer rosszul reagált a depressziójára. A ChatGPT választ fog, nincs benne etikai szűrő. Az Európai Unió készül szabályozási kereteket adni, ami persze most már kicsit eső után köpönyeg.

– **Jó nekünk a mesterséges intelligencia?**

– Sokáig vártuk, hogy jól működő automatizált rendszereket állítsunk elő, s most, hogy a rendelkezésünkre állnak, bennünk van az aggodalom. Az önvezető autók tesztelesekor történt baleset, melynek során felmerült, kié a felelősség, ráadásul nagyot csalódtunk, mert megbízunk a technológiában. De a hajszerítő is el tud romlani. Féltetes számunkra, hogy egy gép, egy marék műanyag,

rez és szilícium, hirtelen olyasmit tud csinálni, amire nem számítottunk, és jóval ügyesebb lehet egy adott probléma megoldásában, mint mi.

– **Van veszélye a mesterséges intelligenciának? Minden beszélgetésben felmerül az aggodalom: mi van akkor, ha magától is fejlődik tovább, és egyszer csak már nem mi tartjuk a kezünkben az irányítást.**

– A fejlődés lehetősége ott van benne, de ezt lehet befolyásolni. Londonban egyszer eltérítették az autós navigációt úgy, hogy az egyik hídon egy szekéren toltak át vagy száz okostelefont. A Google úgy érzékelte, hogy hatalmas dugó van a hídon. Bármelyik eszközzel ki lehet szűrni. És bármelyiket lehet rosszra használni. A kés gyártóját sem okoljuk ezért.

– **De attól nem félünk, hogy a kés egyszer majd magától cselekszik.**

– A sci-fi filmek sok mindent jól megtippeltek, így például a hordozható számítógépeket vagy a videotelefonálást. Gyakran azt sugallják, hogy egyszer öntudatra ébred a mesterséges intelligencia. De mi az öntudat? Ez filozófiai kérdés, és definíció szintjén sem könnyű válaszolni rá. A mesterséges intelligencia-rendszereknek van céljuk, amit kívülről definiálnak bennük. Nagy kérdés, előfordulhat-e olyan, hogy a rendszer magának definiáljon célt, ami természetesen lehet jó és rossz is. Azt tudjuk, hogy a mesterséges intelligencia képes káros tevékenységet végrehajtani, például gyártottak már vele hamis útlevelet, de az ember adta neki ezt az utasítást. Ugyanakkor rengeteg jóra is fel lehet használni. Létezik olyan személyi asszisztens, ami figyelmeztet, hogy az aktuális forgalmi viszonyok alapján el kellene indulnunk, ha nem akarunk elkésni. Fogyatékosággal élő embereknek is nagy segítség lehet egy személyi asszisztens, ami képes vakokat navigálni, hallássérülteknek segíteni. Itt, a karon is vannak hasonló fejlesztések például vakok vagy kerekesszékesek számára. Nem tudom, hogy a filmek sugallta félelem beigazolódná-e. Arra valóban képes a rendszer, hogy az egyik eszköz a másikat interneten elérje. Ezt a ChatGPT is megteszi: ha például pontos megoldást kérek egy matematikafeladatra, elővesz egy számológépet. A gépek közötti kapcsolódásnak kétségtelenül lehetnek veszélyei.

– **Ha egy gyereknek nem megy a matek, a ChatGPT el tudja neki magyarázni?**

– Éppen mostanában voltam az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen egy konferencián, ahol az egyik előadó arról számolt be, hol tartanak most az egyéni tanulást segítő eszközök. Hasznosak lehetnek, hiszen egy iskolai osztályban a matematika-tanár nem tud mindenkire külön odafigyelni, hogy lássa, ki hol van elakadva.

– **Attól is szoktunk félni, hogy a munkánkat idővel átveszi a gép, és nem lesz szükség ránk.**

– Jogos a félelem. A gyerekeket arra tanítjuk, hogy negyvenötven éven keresztül valamilyen szakmában fognak dolgozni. De tanítsam

meg őket valami olyasmire, ami nem is lesz már, mire megtanulják? Például statikai számításokat már most is elvégez a szoftver. Egy építőmérnök barátomnak a diplomadolgozatában ellenőrzésként tíz oldalon keresztül kellett levezetnie egy számítását, és egyezett a szoftver számításával. Sok szakmában jól használhatók az eszközök. Amikor diák voltam, történelemórán a technikai fejlődéssel kapcsolatban mesélték, hogy a vonatok ellen annak idején az volt az egyik érv: az emberi szervezet egy bizonyos sebességet már nem visel el, belehal. S lám, itt van a 300-400 km/h-val közlekedő vonatok, és élünk. Amitől félünk, az jó eséllyel nem következik be, viszont bekövetkezik olyasmiről, amire nem is gondoltunk. Az ipari forradalomra adott válaszként annak idején szétverték a gépeket, attól félve, hogy azok elveszik az emberek munkáját. Most már nincs velük problémánk. Az ember rugalmas, sok mindent meg tud tanulni. Annyi találmány van, mégsem használjuk mindegyiket. És mennyien álmodoznak arról, hogy a gép majd mindent megcsinál helyettük.

– **De akkor az ember képességei visszafejlődnek, és csak arra lesz képes, hogy használni tudja a gépeket?**

– 1997-ben az IBM előállt a Deep Blue nevű sakkozógéppel, ami hat játszma összesítésében el is verte Kaszparovot. Akkor mindenki azt gondolta, hogy vége a sakknak, de ma is vannak sakkbajnokságok.

– **Miért nem oldunk meg inkább más problémákat, például hogy a sivatagban essen az eső? Vagy miért nem használjuk a gépet arra, hogy helyreállítsuk, amit tönkretettünk?**

– Valóban befolyásolható az időjárás, bizonyos eljárásokkal elérhető, hogy a felhőkből leessen az eső. De mivel a sivatag felett a levegőnek nincs megfelelő páratartalma, így ez a megoldás szóba sem jöhet. Jelenleg még nem ismerjük eléggé a légkört, a másnapi időjárásról sem tudjuk pontosan előre jelezni. A ChatGPT fejlesztésére az OpenAI iszonyatos összegeket költött. A rendszer feltanítása fél évig tartott hatalmas teljesítményű számítógépeken, és persze a villanyszámla is borsos volt. Ki finanszírozná az esőcsinálást?

– **Új szakirányú képzés indult az egyetemen A mesterséges intelligencia alkalmazásai néven, melynek Ön a felelőse.**

– A Bölcsész- és Társadalomtudományi Karral együttműködve indítottuk ezt a képzést. Abban igyekszünk útmutatást nyújtani, hogy milyen eszközök érhetőek el, és azok hogyan használhatók hatékonyan. A jogi és az etikai vonatkozásokról is szó esik, akár az adatkezelés, akár a felhasználás területén. A Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar adja a jogi, a nyelvészeti és az etikai kérdésekkel foglalkozó tantárgyakat, a műszaki jellegűeket pedig az Információs Technológiai és Bionikai Kar. A két féléves akkreditált képzésre bármilyen alapképzésen szerzett végzettséggel jelentkezni lehet.

Vámosy Erzsébet
Fotó: Lambert Attila

IMAÓRA

Kútölygyi Szűz Mária-engesztelőkápola: engesztelő virasztás hazánk lelki megújulásáért minden csütörtökön 20 órától pénteken 5 óráig az Ollárzsentség előtt. 22 órakor szentmise. Cím: Budapest XII., Galgóczy u. 49. (BKK: a Széll Kálmán térről a 128-as busszal a végállomásig, a Regőczy István téri.)

Az Örökimádás-templom (Budapest IX., Ullői út 75-77.) szentségimádási rendje: hétköznap 8 órától 18 óráig, vasárnap 12 órától 18 óráig. Minden csütörtökön a 17 órakor kezdődő imaórán, majd az azt követő szentmisén előre felvett miseszándékokért imádkoznak. Minden hónap első csütörtökén Erdő Péter bíboros celebrálásával papi és szerzetesi hivatásokért, a másodikán a templom karitászcsoportjának szándékára, a harmadikán az imaláda elhelyezett szándékokért imádkoznak.

A Szent István-bazilika Mária-kápolnájában (Budapest V., Szent István tér 1.) égi kérésre, huszonnégy éve minden csütörtökön 20 órától péntek reggel 5 óráig engesztelő imavirrasztást tartunk Magyarországon, a magyarság lelki megújulásáért. 21 órakor mindig más atya mutat be szentmisét a két legszentebb Szív szándékára. Mindenkit szeretettel várunk! Imádkozzunk együtt!

Előpénteki missziós konferenciabeszédek a magyar családokhoz a városmajori Jézus Szíve-templomban (Budapest XII., Csaba utca 5.). A 18 órakor kezdődő szentmise után a kistemplomban beszélgetés az elhangzott homíliáról. Mindenkit szeretettel várunk. Bővebb információ: <https://www.varosmajorplebania.hu/>

Kaposfüreden Szűz Mária Efezusi Háza (Kaposfüred, Álomás u. 61/a) várja az engesztelő híveket közös imádságra minden elsőszombaton 10 órától. Zarándokcsoportok bejelentkezése: +36/70-363-7645 (Mezőfi Zoltán), www.mariahaza.hu

Szentmisék Mindszenty József bíboros boldoggá avatásáért: november 6., december 6. (6 órakor). A boldoggáavatási szándékra mondott szentmiséket 7 órakor élőben közvetíti a budapest- városmajori Jézus Szíve-templomból a Magyar Katolikus Rádió, az egri bazilikából a Szent István Rádió.

Elváltakért és egyedül maradtakért mutatnak be szentmisét minden hónap első keddjén 17 órakor a budapest-belvárosi Nagyboldogasszony-főplébánia-templomban (Budapest V., Március 15. tér 2.). A szentmise után tematikus beszélgetésre hívják a résztvevőket.

LELKIGYAKORLAT

A Szent Gellért LelkiGYakorlatos Házban (Leányfalú, Mórincz Zsigmond út 141.): november 9-én 18 órától 12-én 13 óráig Gál Péter atya lelkigyakorlata: „LelkiGYakorlat a megkülönböztetésről”. Elérhetőség: 06/26-383-212, 06/30-466-0749

Bánatszelidítő. A halál közelségével és a gyász fájdalommal terhével küzdőknek, valamint a mindennapi veszteségeinken való továbbéléshez szeretnénk segítséget nyújtani sorstárscsoporthatárokon. Találkozás a Pasaréti Községi Ház (Budapest II., Pasaréti út 102.) első emeleti termében kéthetente szerda délelőtt 10 órától 11.30-ig, a Szent Anna Plébánia (Budapest I., Aranyhal u. 1.), a Batthyány téren, a templom mögött) alsó hittanteremben pedig kéthetente szerda esteként 18 órától 19.30-ig. Időpontok: 2023. november 8., 22., december 6. Az együttteket – segítő sorstársakkal – Tegzes Katalin SA nővér vezeti.

Egy hétvége, amely visszahozza a fényt az életébe! Ne félj, nem itéllek el! Ne sírj, ne bánkjod! Az abortusz, a vetélés, a lombikbaba elvesztésének fájdalmát hordozókat hívjuk lelkigyakorlatra Győrbe, 2023. november 9–12. között. Jelentkezés: nefeljnemiteleke@gmail.com vagy 06/20-823-2201 (Treer Mária).

MÉCS Napok. LelkiGYakorlatot tartanak fiatal pároknak Budapestben, a verbita Szent Arnold LelkiGYakorlatos Házban (Budapest XXII., Bajcsy-Zsilinszky u. 3–5.) 2023. november 17–19. között, péntek estétől vasárnap délutánig. A MÉCS Napok lelkigyakorlatokat a MÉCS-ben szolgálatot vállaló papok és házaspárok szervezik minden érdeklődőnek. A program egyszerű lehetőséget nyújt a párkapcsolat átgondolására, mélyítésére, értékelésére. Célja, hogy a résztvevők őszintébb kapcsolatba kerüljenek önmagukkal, leendő társukkal, valamint Istennel. Szeretettel várják az együtt járó és a jegyespárokat, valamint a három éven belül házassodott házaspárokat. A programot Papp Tihám OFM atya vezeti. Kedvezményes jelentkezési határidő: november 2., csütörtök. Jelentkezési határidő: november 10., péntek. További információ: <https://mecsnonap.hu/>

ZARÁNDOKLAT

Szent Márton-zarándoklat Budapestben. November 4-én, szombaton 9 órai kezdéssel tizenharmadik alkalommal tartják meg a Via Sancti Martini Budapestben elnevezésű Szent Márton-zarándoklatot. Ennek keretében Budapest egyes, egymáshoz közeli helyszíneit gyalogosan bejárva emlékeznek meg Szent Márton püspökről, országunk első társvédőszentjéről, Savaria (a mai Szombathely) szülőföldjéről. Üzenete: „Ti szent Márton népe vagytok!” Indulási helyszín: Egyetemi, más néven Kiboldogasszony-templom (Budapest V., Papnövelde u. 7.). Megközelítés: az M3 metró Kálvin téri megállójárából a Kecskeméti utcán keresztül, illetve a Ferenciek teréről. Az útvonal bárhol megszakítható. A zarándoklatra javasolt némi folyadékot és élelmet vinni. A zarándoklat házigazdája: Dr. Martos Levente Balázs segédpüspök, a Központi Papnevelő Intézet rektora. A zarándoklatot dr. Szávai Tamás vezeti. Bővebb információ: www.viasanctimartini.eu

EMLÉKMISE

Rekvium az egyházi iskolák elhunyt tanáraiért és diákjaiért Budapestben, a Margit körúti ferences plébániatemplomban (Buda-

pest II., Margit körút 23.) november 18-án, szombaton 16 órakor. A főcelebráns Holczinger Ferenc SJ, a miskolci Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium igazgatója, a házigazda Lukovits Milán OFM lesz. A szentmise után szeretettel várják agapéra a férfi és a női szerzetesrendek, az evangélikus, a görög- és a római katolikus, valamint a református egyházak által fenntartott iskolák jelenlegi és egykori tanárait, növendékeit.

ELŐADÁS

„A Szó szimfóniája – kultúra, ferencesség, korkérdések” sorozat novemberi alkalma a Pasaréti Községi Házban (Budapest II., Pasaréti út 102.) november 6-án, hétfőn 19 órától lesz. Téma: *A szó szimfóniája – Egy renitens ferences zseni: William Ockham.* Előadó: Horváth Pál professzor. A belépés ingyenes, de regisztrációhoz kötött. Regisztrálni lehet: <https://pasaretikozossejihaz.hu/programok>

KONFERENCIA

„SZENTIMRE100” – Százéves a budapest-szentimrevárosi Szent Imre Plébánia. Ez alkalomból konferenciát tartanak a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium dísztermében (Budapest XI., Vilyányi út 27.) november 4-én, szombaton 10 órától. A 17.30 órakor kezdődő rózsafüzért vezeti és a 18 órai szentmisét bemutatja: Erdő Péter bíboros, primás, esztergomi-budapesti érsek. Mindenkit szeretettel hívnak és várnak! Bővebb információ: <https://szentimre100.hu/>

Sapientia-nap lesz *Hit, tudás, egyházi autoritás* címmel november 18-án, szombaton 10 és 16 óra között a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán (Budapest V., Piarista köz 1.). Mottó: „Tekintéllyel beszélt” (Mt 7,29). Fővédnök: Martos Levente Balázs esztergomi-budapesti segédpüspök. A konferencia szervezője, kapcsolattartó: Bagyinszki Ágoston OFM (sapientianap@sapientia.hu). Bővebb információ: sapientia.hu

KONCERT ÉS MEGEMLÉKEZÉS

Harmóniumkoncert és Nevek napja megemlékezés lesz Budapestben, az Assisi Szent Ferenc-plébániatemplomban (Budapest IX., Bakáts tér) november 4-én, szombaton 19 órától. A templomban látható hangszertörténeti kiállítás zárásaként egyszerre szólal meg a kiállított több mint egy tucat harmónium! A koncerten zenei formában megemlékeznek az 1956-os forradalom áldozatairól – ez a Nevek napja. Az eseményre a X. Miatyánk Fesztivál keretében kerül sor. A koncerten a részvétel ingyenes, de adományokat szívesen fogadnak az orgona felújítására. Bővebb információ: <https://szentferenceplebania.hu/neveknappja/>

A Carmine Celebrat kórus emlékezése 1956 áldozataira és halottainkra Budapestben, a kelenföldi Szent Gellért-templomban (Budapest XI., Bartók Béla út 149.) november 5-én, vasárnap 19 órától. Műsor: J. S. Bach: *Jesu, meine Freude* (BWV 227). Vezényel: Zimányi István. A belépés ingyenes, adományokat szívesen fogadnak.

MEGHÍVÓ

A városmajori toronykönyvtár földszinti termében (Budapest, XII. Csaba u. 5.) folytatóltag ismertetik és megvitájták „A Sao Paulo Fórum kulturális háborúja” című könyvet november 12., vasárnap 16-18 óra között. Mindenkit szívesen látnak. T.:06/1-3559-109

SZABADEGYETEM

A Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán (Budapest V., Piarista köz 1.) *A viharon túl: A béke erejének felfedezése* címmel előadás-sorozatot indítottak. Az egyes alkalmak csütörtökönként 19 órakor kezdődnek, és körülbelül 20.15 óráig tartanak. A következő alkalom időpontja: november 9. Téma: Belső béke. Előadók: Kézdy Anikó, Somogyiné Petik Krisztina, Papp Miklós. Szeretettel várják az érdeklődőket a beszélgetős előadások alkalmaira.

HALÁLOZÁS

A Egri Főegyházmege a papság és a rokonság nevében fájdalommal, de a feltámadásba vetett hittel tudja, hogy Papik János György nyugalmozott lelkész életének 82., áldozópapságának 59. évében, 2023. október 19-én, szentseggel ellátva a miskolci Szent Erzsébet Szeretothonban elhunyt. Az érte mondott szentmisét november 2-án, 10.30-kor a fényesltkei templomban mutatják be, ezt követően a helyi temetőben helyezik sírba.

„Jót s jól!” – MISSZIÓ TOURS

Zarándoklat Rómába és a Vatikánba
Utolsó helyek! '23. december 2-6. (5 nap / 4 éj)
Jelentkezési határidő: 2023. november 15.
Lelkivezető: Juhos Ferenc verbita szerzetes
Részvételi díj: 259.900 Ft/főtől

Adventi évszázó zarándoklat Pozsonyban

'23. december 16. (szombat)
Részvételi díj: 16.900 Ft/főtől

Zarándoklat Fatimába

'24. március 5-9. (5 nap / 4 éj)
Lelkivezető: Bodorkós Imre atya
Részvételi díj: 299.900 Ft/főtől

Szent Bernadett –

Lourdes-i zarándoklat repülővel

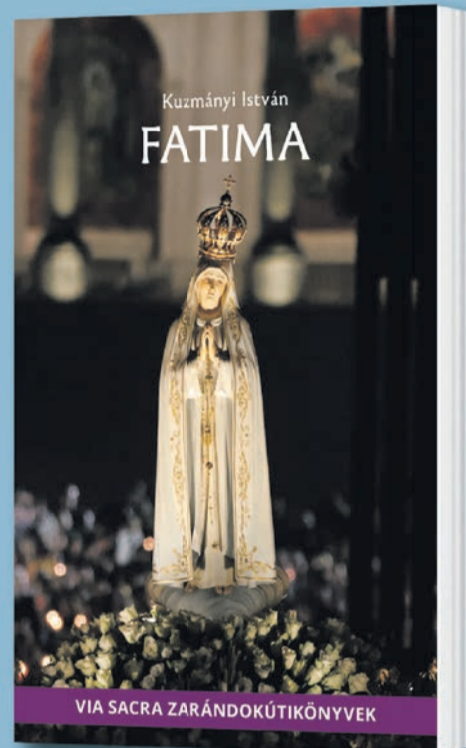
'24. április 2-6. (5 nap / 4 éj)
Lelkivezető: Böjte Csaba ferences szerzetes
Részvételi díj: 309.900 Ft/főtől

Szeretettel várjuk jelentkezésüket!

Tel.: +36 20 565 3258, +36 20 336 0016
www.missziotours.hu www.misszioutazas.hu

AZ Ujember KÖNYVESBOLT AJÁNLATA

Előrendelhető a Via Sacra Zarándokútikönyvek legújabb kötete

Kuzmányi István
FATIMA

Az Új Ember könyvesbolt elérhetőségei:
1053 Budapest, Ferenciek tere 7-8.
bolt.ujember.hu

ADÁSVÉTEL

KÖNYVEKET vásárolok, szentképeket gyűjteményembe elfogadok. T.: 06/20-341-9106

KÖNYV

ÚJRA KAPHATÓ A ZARÁNDOKZSEBKÖNYV. A jezsuita rendalapító ünnepe alkalmából jelent meg a *100 lépés Loyolai Szent Ignáccal* alcímű kötet harmadik, immár női zsebekkel is kompatibilis méretű kiadása. A Jezsuita Kiadó szándéka az volt, hogy a kiadvány a formájával is segítse áthidalni az ötszáz év távolságot, utat nyisson egy mai szemmel is meglepően modern gondolkodású spirituális mester világába, és meditációs ima, lelkigyakorlat vagy éppen zarándoklat során is használható legyen.

RÉGISÉG

PAPÍR- ÉS FÉMPENZT, bélyeget, képeslapot, papírrégiséget és más régiségeket vásárolunk, illetve árverésre átvesszünk. Budapest VI., Andrássy út 16. T.: 06/1-266-4154. Nyitva: hétfő-szerda 10–17, csütörtök 10–19 óra között.

SZOLGÁLTATÁS

FOGSOROK, hidak készítése, javítása, szükség esetén háznl is. T.: 06/1-213-5726

ÓLÖMŰVEG ABLAKOK restaurálását, tervezését, kivitelezését több évtizedes tapasztalattal vállaljuk. Tóth Erzsébet. T.: 06/20-438-5993; www.uvegfestes-stainedglass.hu

TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE

GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC

Ref.: www.harangontes.hu

Cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.
Mobil: +36 30 948 9575 | +36 30 728 8161
Tel.: +36 28 360 170

E-mail: gombosmi@harangontes.hu | info@harangontode.hu

ADVENT MÁRIACELLBEN
2023. december 2-3. | 2 nap | 64.900 Ft/fő
ADVENT MÁRIABESZTERCÉN ÉS ZÁGRÁBBAN
2023. december 9-10. | 2 nap | 49.900 Ft/fő
LOURDES-I ZARÁNDOKLAT REPÜLŐVEL
AZ ELSŐ JELÉNÉS ÉVFORDULÓJÁN
2024. február 9-12. | 4 nap | 324.900 Ft/fő
FATIMAI ZARÁNDOKLAT
PORTUGÁLIAI KÖRUTAZÁSSAL
2024. március 13-18. | 6 nap | 389.900 Ft/fő
MEDJUGORJEI ZARÁNDOKLAT
2024. március 13-17. | 5 nap | 389.900 Ft/fő
AZ ISTENI IRGALMASSÁG ÜNNEPE
ZARÁNDOKLAT LENGYELORSZÁGBA
2024. április 3-7. | 5 nap | 134.900 Ft/fő
PIETRELCINAI SZENT PIO ATYA NYOMÁBAN
2024. április 22-28. | 7 nap | 314.900 Ft/fő
DÉL-ERDÉLYI ZARÁNDOKKÖRÚT
ÉS A CSÍKSOMLYÓI BÚCSÚ
2024. április 22-28. | 7 nap | 314.900 Ft/fő

VIA SACRA ZARÁNDOK UTAZÁSI IRODA
+36 20 500 5050
www.viasacra.hu

Kiadja a Magyar Kurír
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap
Üzletág, előfizethető a kiadónál,
a postán.

Nyomás: Virtuoz Kiadó és Nyomdaipari Kft. • Ügyvezető: Tolonics Gergely
ISSN 0133-1205

KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG
ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.
LAPZÁRTA: 2023. OKTÓBER 30.

Főszerkesztő és felelős kiadó: Kuzmányi István

Lapszerkesztő: Baranyai Béla • Lapszerkesztő-helyettes: Kőrössi László

Szerkesztőség: Agonás Szonja, Bodnár Dániel, Fábrián Attila, Gátas Judit, Horogszegi-Lenhardt Erika, Hollósi Judit, Lambert Attila, Merényi Zita, Mészáros Ákos, Nádudvari Dorottya, Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trautwein Éva, Vámosy Erzsébet

Olvasószerkesztő: Koditek Bernadett

Korrektor: Szántó István • Tördelés: Mészáros Ákos

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42.

Postacím: 1406 Budapest, Pf.: 100 • Tel.: +36/1-317-3933

www.ujember.hu • e-mail: mk@katolikus.hu

Előfizetés, terjesztés: +36/1-235-0484; +36/1-633-3132; terjesztes@ujember.hu

Előfizetés megrendeléséhez kérjük, vegye fel a kapcsolatot kollégáinkkal a fenti elérhetőségek valamelyikén.

Egyéni egy példányos előfizetés belföldről negyedévre: 4680 Ft, fél évre: 9360 Ft, egy évre: 18 720 Ft.

Magyar Kurír 10700732-68366180-51100005 (CIB Bank).

Könyvesbolt: 06/1-266-0845; konyvesbolt@ujember.hu

Médiaajánlat kérhető: 06/1-317-3933; hirdetes@ujember.hu

Közlemények, gyászjelentések, apróhirdetések feladása:

+36/1-317-3933; aprohirdetes@ujember.hu; <http://ujember.hu/aprohirdetes-feladasa/>

A jó, a szent, a békesség szolgálatában

Boldog IV. Károly király tisztelete Tihanyban

A Tihanyi Bencés Apátság, a Tihany Plébánia és a Centenárium Hadtörténeli Egyesület október 21-én megemlékezést tartott a tihanyi Boldog IV. Károly király kálváriánál az utolsó, szent életű magyar király emléke előtt tisztelegve. Az uralkodó és felesége, Zita királyné – második visszatérési kísérlete után – 1921. október 26. és 31. között a tihanyi apátságban töltötte utolsó magyarországi napjait.

A Visszhang-domb szomszédságában álló híres tihanyi keresztutat 1927 és 1933 között építették közadakozásból, a trianoni békediktátum nyomán megcsonkított Magyarországra és IV. Károly király tragikus

Az október 21-ei ünnepen beszédet mondott Mihályi Jeromos perjel, a Tihanyi Bencés Apátság előjárója; Szűcs Lóránd dandártábornok, a Honvédelmi Minisztérium Miniszteri Titkárságának vezetője. Ezt köve-

sorsára emlékezve. 1960-ban romboltak le, az egész falu tiltakozása ellenére. 2013-ra épült újjá.

A keresztútállítás elsődleges célja hitbeli volt: nagypénteken itt tartottak ájtatosságot a tihanyiak, és ma is itt tartják ezen a napon. Nagy ünnepeken pedig szabadtéri szentmiséket mutattak be ezen a helyen a két világháború közötti időszakban.

tően Mogyorósi Ányos plébános felolvasta Reményik Sándor *Békesség Istentől* című versét.

A domb tetején 2013-ban kialakított kápolnánál, Boldog IV. Károly király domborművénel, majd az első és második világháborús hősöknek az apátsági templom falán függő emléktáblájánál, végül az apátságban, Károly király és Zita királyné

egykori vendégszobájánál koszorút helyezett el a honvédelmi miniszter nevében Szűcs Lóránd dandártábornok; a Károly Király Nemzetközi Imaliga Magyar Tagozata nevében Kovács Gergely és Hittig Gusztáv; a Centenárium Hadtörténeli Egyesület nevében Babák László nyugalmazott ezredes, elnök.

Az ünnepséget megtisztelte jelenlétével Tósocki Imre, Tihany polgármestere; a tihanyi IV. Károly Király Kálvária Alapítvány kuratóriumának tagjai, valamint negyven katona és hagyományőrző.

Boldog IV. Károly király tihanyi napjairól Gál Sámuel bencés testvér olvasott fel visszaemlékezéseket.

Mogyorósi Ányos tihanyi plébános szentbeszédében elmondta: Bol-

dog IV. Károly király 1921. október 26. és 31. között e ház falai között búcsúzott el a magyar nemzetől. Ez a nap felkiáltás a békéért, hogy a békesség Istene tekintsen le ránk, fűzze össze újra szíveinket harmóniában, egészségben, szeretetben. Jézus Krisztus az utolsó vacsorához kapcsolódóan, szenvedésének misztériumában mondja: „Békességet hagyok rátok, az én békémet adom nektek.” Benső mozgatója a békesség Istenétől kapott küldetés, amit be akar teljesíteni. Boldog IV. Károly a lelkiismeret embere volt, s ez meghívás mindannyiunk számára itt, a mában, a békesség mint ajándék és mint kihívás fényében, hogy személyes életünkben mindig evangéliumi módon tudjunk dönteni.

„Három szint: a személyes élet, a családi élet és a társadalmi élet az, amit meghatároz a békesség ajándéka.”

Mogyorósi Ányos azt is kifejtette: „Szent Ágoston püspök az egyik levelében azt írja: sokan mondják, hogy nehéz idők járnak mifelénk, szomorú a világ, tele küzdelemmel, háborúsággal, fájdalommal. Nehéz idők járnak? Teszi fel újra a kérdést Szent Ágoston, és meg is válaszolja: Ha mi nehéz idők érkezését készítjük elő, akkor valóban nehéz idők járnak. S ha jó, örömteli és szeretetteljes időkét, akkor viszont valóban jó, örömteli és szeretetteljes idők jönnek. Mi vagyunk az idő.”

Forrás:
Tihanyi Bencés Apátság
Fotó: Halász Gábor

Lászlai János gyulafehérvári kanonokra emlékeztek Rómában

Lászlai János gyulafehérvári kanonok, penitenciárius halálának 500. évfordulója alkalmából Kovács Gergely gyulafehérvári érsek, a szinóduson részt vevő magyar püspökök koncelebrálásával, október 21-én szentmisét mutatott be a római Szent István vértanú körtemplomban.

A szertartáson koncelebrált Német László belgrádi érsek-metropolita, Kocsis Fülöp hajdúdorogi érsek-metropolita, Pál József Csaba temesvári megyéspüspök, Mohos Gábor esztergom-budapesti segédpüspök és tizenkét pap testvér, akik Rómában élnek, illetve Rómába érkeztek zarándokokkal.

A templom egyik legérdekesebb magyar emléke az 1523-ban elhunyt Lászlai János római magyar gyóntató síremléke, amely a templom közepén található, márványfedélén a maga által írt sírfelirattal.

Kovács Gergely gyulafehérvári érsek szentbeszédében elmondta: az ötszáz évvel ezelőtt megírt és Lászlai János (1448–1523. augusztus 17.) gyulafehérvári kanonok, főesperes, apostoli penitenciárius sírkövére vésett latin nyelvű felirat évszázadokon át hirdeti az elhunyt egyházhűségét: „Natum quod gelidum vides ad Istrum / Romana tegier viator urna / Non mirabere si extimabis illud / Quod Roma est patria omnium fuitque.”

Kovács Gergely hozzátette: „Tartalmas üzenete miatt több magyar műfordító is megbirkózott azzal, hogy a sírverset anyanyelvünkre átültesse. A fordítások nyolc változatról tudok, melyek szebbnél szebb formában utalnak Lászlai Jánosra, a nagy utazóra, a vándorra, aki itt, a Santo Stefano Rotondo-bazilikában talált örök nyugalomra. Én személy szerint Jászay Magda fordítását ked-

velem: »Ki a jeges Dunánál jött világra, / Látod, utas, római sír takarja. / Nincs min csodálkozz, ha arra gondolsz: / Róma volt és marad mindnyájunk hazája.«

Lászlai János, a 15. század közepén „a jeges Dunánál”, a Torna vármegyei László (Lázó) helységben született. Nagy humanista műveltségre tett szert, amiről szentföldi beszámolójában Felix Fabri így tanúsodik: »János főesperes úr igazán jámbor és nagy tudású férfi volt.« Fiatalkorában a gondviselés a korabeli magyar történelem nagy személyiségeivel hozta össze. Neveltségéről nem más, mint Vitéz János nagyváradi püspök udvari papja, a később nyitrai püspök, Sánkfalvi Antal gondoskodott. Valószínű, hogy az 1467-ben megnyílt pozsonyi egyetemen tanult, majd a királyi udvarban káplánként szolgált. Mátyás király nemesi rangra emelte. Az egyházi hierarchiában is gyorsan haladt előre: Geréb László

erdélyi püspök 1483-ban a gyulafehérvári székesegyház kanonokává és a mai Székelyföld nagyobb részét (Udvarhely, Maros, Csík és Gyergyókerület) egybefogó telegdi főesperessé nevezte ki.

A jámborságáról ismert kanonok, főesperes két nagy zarándokútra vállalkozott. Az 1500-as szentévből Rómába zarándokolt, hogy az apostolok sírjánál imádkozzék bűnei bocsánatá-

a »boldogult lelkek kápolnáját«, Erdély legkorábbi reneszánsz építményét. Kispapként ezen a kápolnán át vonultunk be a vasárnapi szentmisekre – emlékezett vissza Kovács Gergely gyulafehérvári érsek. – A püspökkel keletkezett nézeteltérései miatt az idős és jámbor lelkületű Lászlai János 1517-ben elhagyta Gyulafehérvárt, és másodsor, immár végleg Rómába jött, hogy a magyar

zarándokok gyóntatója, lelki gondozója legyen. Az 1523. évi pestisjárvány áldozata lett, és halála másnapján temették el ide, a Santo Stefano Rotondo-bazilikába.”

Lászlai János lelkipásztori érzékel bírós é cselekvő papi méltóság volt, aki különös módon ragaszkodott Rómához, Róma püspökéhez. Jó és hasznos, ha a Ferenc pápa által ohajtott és javában folyó szinodális útjárás közepette felszítjuk magunkban a cum Petro et sub Petro lelkületet – fogalmazott a szónok, majd így folytatta: És ma, számunkra mit jelent „Róma”? Szinódusi kiscsoportos munkálataink során – helyi egyházunk szinodalitáshoz való viszonyulásának érzékeltetése végett is – nem mulasztom el felidézni a kommunista rezsim törekvését, hogy a Katolikus Egyházat elszakítsa Rómától. Főpásztoraink, élükön Márton Áron püspökkel, határozottan ellenálltak, vállalva a börtönt és a vértanúságot. Példájukat számos pap, szerzetes, sőt hívő is követte. Hadd említsem meg név szerint Lászlai János azon gyulafehérvári kanonok utódait, akik hitükért,

„Rómáért” életüket áldozták, elnyerték a vértanúság koszorúját: Boga Alajos kanonok, vikárius; Sándor Imre nagyprépost, titkos ordinárius; Macalik Győző kanonok, titkos püspök – mondta a gyulafehérvári érsek.

A Lászlai János kanonok által Gyulafehérváron építtetett „boldogult lelkek kápolnájában” (Lászlai-kápolna) 1999. december 16-án ünnepélyes keretek között helyezték el a sírkövérről készített másolatot.

Forrás:
Pápai Magyar Egyházi Intézet
Fotó: Vatican News

A Lászlai János gyulafehérvári kanonok sírkövére vésett latin nyelvű felirat

A Katolikus Egyház a legfrissebb statisztikák tükrében

A Fides, az Evangelizációs Dikasztérium híriügnöksége a missziós világnap alkalmából október 20-án közreadta a 2021. december 31-én lezárt statisztikai adatokat, amelyekről Az Egyház Statisztikai Évkönyvének (Annuarium statisticum Ecclesiae) legújabb kiadásából értesülhetünk. Ezek az adatok betekintést nyújthatnak az Egyház helyzetébe világszerte.

Idén október 22-én immár 97. alkalommal tartották meg a missziós világnapot. Ebből az alkalomból, ahogyan azt olvasóink már megszokhatták, a Fides híriügnökség néhány válogatott statisztikai adatot közölt, hogy áttekintést nyújtson az Egyház helyzetéről.

Az adatsorok Az Egyház Statisztikai Évkönyvének legfrissebb kiadásából származnak (az adatfelvétel lezárása: 2021. december 31.), és többek között a hívek és a papság létszáma, valamint az egészségügy, a jólét és az oktatás területén végzett tevékenységekre vonatkoznak. Végül áttekintést kapunk az Evangelizációs Dikasztériumra bízott egyházi feladatokról. (A 2020-as évhez képest mutatkozó növekedést (+), a csökkenést (-) jelöli. Ahol az adatok között (statisztikai) egységről van szó, az az adott évre vetített pozitív és negatív adatok összegét jelenti – a szerk.)

A világ népessége

2021. december 31-én a világ népessége **7 785 769 000 fő** volt, 118 633 000 fővel növekedett az előző évhez képest. Népeség-növekedést regisztráltak Európa kivételével minden kontinensen. A növekedés Ázsiában volt a legnagyobb (+71 186 000 fő), majd Afrikában (+40 089 000 fő), Amerikában (+7 398 000 fő) és Óceániában (+184 000 fő), míg a népesség valamelyest csökkent Európában (-224 000 fő).

Katolikusok

2021. december 31-én a katolikusok száma a világon **1 375 852 000** volt, az előző évhez képest 16 240 000 fővel növekedett. A korábbi évekhez hasonlóan növekedés mutatkozik négy kontinensen: Afrikában (+8 312 000 fő) és Amerikában (+6 629 000 fő), illetve Ázsiában (+1 488 000 fő) és Óceániában (+55 000 fő), míg csökkenés Európában (-244 000 fő).

A katolikusok aránya a világon az előző évhez képest némileg csökkent (-0,06%): 2021-ben **17,67%** volt. Az egyes földrészekben enyhe eltéréseket regisztráltak ebben az arányszámban.

Egy katolikus papra jutó népesség

2021-ben az egy papra jutó személyek száma a világon egységnyi szinten nőtt, ezzel az átlag **15 556** főre emelkedett. A növekedés sorrendben: Afrika (+2017), Amerika (+131), Ázsia (+496), Európa (+78) és Óceánia (+17).

Az egy papra jutó katolikusok száma a világon 59 egységgel nőtt, az átlag így **3373** volt a vizsgált 2021-es évben. Ázsia kivételével (-1) minden kontinensen, Amerikában (+99), Európában (+38), Afrikában (+12) és Óceániában (+6) is növekedés tapasztalható.

Egyházmegyék és missziós helyek

Az egyházmegyék száma csak 3 egységgel nőtt az előző évhez képest, összesen **3030**-ra. Új egyházmegyék csak

Amerikában (+1) és Afrikában (+2) jöttek létre, míg a többi kontinensen számuk változatlan maradt.

A rezidens pappal rendelkező missziós helyek száma **3241** (-43) volt. Növekedést regisztráltak Amerikában (+56) és Európában (+4), Óceániában változatlan maradt a számuk, míg csökkenés tapasztalható Ázsiában (-101) és Afrikában (-2). A rezidens pap nélküli missziós helyek száma összesen 297-tel csökkent, **130 857**-re. A változások a következőképpen oszlanak meg: csökkenés tapasztalható Amerikában (-251) és Ázsiában (-591), növekedés Afrikában (+540), Európában (+3) és Óceániában (+2).

Püspökök

A Katolikus Egyház püspökeinek száma 23 egységgel, **5340 főre** csökkent. A megyéspüspökök száma eggyel csökkent, az egyéb püspököké 22-vel. A megyéspüspökök száma **4155**, míg az egyéb püspököké **1185** volt 2021-ben.

A megyéspüspökök száma növekedett Amerikában (+9) és Európában (+1), míg csökkenés tapasztalható Afrikában (-6), valamint Ázsiában (-2) és Óceániában (-3). Az egyéb püspökök száma mindenhol csökkent: Afrikában (-2), Amerikában (-16), Ázsiában (-2), Európában (-3), kivéve Óceániát, ahol egy egységnyi növekedés tapasztalható.

Papok

A papok száma a világon **407 872**-re csökkent (-2347). A csökkenés megint csak Európában (-3632) és Amerikában (-963) volt a legjelentősebb. Növekedés Afrikában (+1518), Ázsiában (+719) és Óceániában (+11) tapasztalható.

Az egyházmegyés papok száma a világon 911-gyel csökkent, így összesen **279 610** fő volt 2021-ben. Európában (-2237) és Amerikában (-230) csökkenést regisztráltak, míg a többi földrészen: Afrikában (+974), Ázsiában (+561) és Óceániában (+21) növekedés mutatkozott.

Az egyéb papok száma 1436 egységgel csökkent, összesen **128 262**-re. Növekedés Afrikában (+544) és Ázsiában (+158), csökkenés Európában (-1395), Amerikában (-733) és Óceániában (-10) volt tapasztalható.

Állandó diakónusok

Az állandó diakónusok száma a világon tovább emelkedett, a növekmény 2021-ben elérte az 541 egységnyit, összesen **49 176** fő végezte ezt a szolgálatot. Növekedést valamilyen kontinensen mértek: Európában (+268), Amerikában (+147), Afrikában (+59), Ázsiában (+58) és Óceániában (+9).

A tárgyévben az egyházmegyeyi állandó diakónusok száma a világon **48 575** volt, ami összességében 316 egységnyi növekedést jelent. Ázsia kivételével (-13) minden kontinensen növekedés tapasztalható: Európában (+150), Amerikában

(+139), Afrikában (+31) és Óceániában (+9).

Az egyéb állandó diakónusok száma **601** volt 2021-ben, ami 225 egységnyi növekedést jelent az előző évhez képest. Növekedés mutatkozik Európában (+118), Afrikában (+28), Ázsiában (+71), Amerikában (+8), míg Óceániában változatlan maradt a számuk.

Papnövendékek

A papnövendékek (egyházmegyeyi és egyéb nagyszeminaristák) száma 1960 egységgel csökkent, összesen **109 895** főre. Növekedést csak Afrikában regisztráltak (+187). A többi földrészen: Európában (-888), Amerikában (-744), Ázsiában (-514) és Óceániában (-1) csökkenés mutatkozott.

Ázsiában (-4) csökkenés mutatkozott.

Kisszeminaristák

Az úgynevezett minor szeminaristák (akik a főszemináriumi életre készülnek, beleértve az egyházmegyeyi és egyéb kisszeminaristákat) száma 316 egységgel nőtt, összesen **95 714** főre. Csökkenést regisztráltak Ázsiában (-1216),

kisszeminaristák száma csak Európában csökkent (-57), míg növekedést regisztráltak Afrikában (+468), Ázsiában (+201), Amerikában (+140) és Óceániában (+6).

Katolikus iskolák és oktatás

Az oktatás területén a Katolikus Egyház 74 368 óvodát működtet 7 565 095 gyermekkel; 100 939 általános iskolát (alsó tagozat) 34 699 835 tanulóval; 49 868 általános iskolát (felső tagozat) 19 485 023 tanulóval. Emellett 2 483 406 középiskolás diák és 3 925 325 egyetemi hallgató számára nyújt oktatást.

Katolikus karitatív és egészségügyi intézmények

Az Egyház által a világban működtetett karitatív és egészségügyi központok közé tartoznak: 5405 kórház; 14 205 gyógyszerár, főként Afrikában (5061) és Amerikában (3523); 567 gondozóház leprások számára, főleg Ázsiában (290) és Afrikában (215); 15 276 idősek, vagy krónikus betegek, vagy fogyatékossgal élők ellátását biztosító gondozóotthon, főként Európában (8149); 9703 árvaház, főként Ázsiában (3230); 10 567 bölcsőde, 10 604 házassági tanácsadó központ, főként Európában (5390) és Amerikában (2609); 3287 szociális rehabilitációs központ, főként Amerikában (1421), valamint 35 529 egyéb típusú intézmény, főként Amerikában (13 697) és Európában (16 841).

Kuzmányi István
Forrás és fotó: Fides

Férfi és női szerzetesek

A nem pap szerzetesek száma 795 egységgel, **49 774 főre** csökkent. A változások kontinensenként: Európában (-599), Amerikában (-311) és Óceániában (-115) kevesebben lettek, míg Afrikában (+205) és Ázsiában (+25) többen.

2021-ben is tovább csökkent a szerzetesnők száma: 10 588 egységgel, összesen **608 958** főre. Növekedést regisztráltak Afrikában (+2275) és Ázsiában (+366), csökkenést Európában (-7804), Amerikában (-5185) és Óceániában (-240).

Világi intézmények

A Katolikus Egyház világi intézményei (institutum saeculare) a megszentelt élet sajátos közösségei. Tagjaik olyan, világban élő keresztények, akik az evangéliumi tanácsok szerinti életre kötelezik el magukat, de a szerzetesrendek tagjaival szemben nem hagyják el a világi hivatásukat, és nem élnek együttlakással járó közös életet.

A világi intézményekben lévő férfiak száma **593** (+10) volt 2021-ben. Csökkenés Európában (-6), Amerikában (-3) és Ázsiában (-2), növekedés csak Afrikában (+21) mutatkozott, míg Óceániában változatlan maradt a számuk.

A női világi intézmények tagjainak száma csökkent, 278 egységgel, összesen **19 688** főre. Növekedést Afrikában (+59) és Óceániában (+25), míg csökkenést Európában (-306), Amerikában (-53) és Ázsiában (-3) regisztráltak.

Laikus misszionáriusok és katekéták

2021. december 31-éig a laikus misszionáriusok száma a világon **410 449** fő volt, ami összességében 3112 egységnyi csökkenést jelent a következő bontásban: Ázsiában (+668), Európában (+113) és Afrikában (+31) többen lettek, míg Amerikában (-3905) és Óceániában (-19) kevesebben.

A katekéták száma a világon 5397 egységgel, összesen **2 877 652** főre csökkent. Földrészenkénti bontásban: Amerikában (-9469), Európában (-2394) és Óceániában (-793) csökkent, míg Afrikában (+4574) és Ázsiában (+2685) növekedett a számuk.

Az egyházmegyeyi papnövendékek száma 1434 egységgel csökkent, **66 553** főre. Afrikában (+36) és Óceániában (+3) növekedés, míg Európában (-689), Amerikában (-588) és Ázsiában (-196) csökkenés volt tapasztalható.

Az egyéb papnövendékek száma 526 egységgel csökkent, összesen **43 342** főre. Növekedést csak Afrikában (+151) regisztráltak, míg Ázsiában (-318), Európában (-199), Amerikában (-156) és Óceáni-

Amerikában (-372), Európában (-144) és Óceániában (-5), míg Afrikában jelentős növekedést (+2053).

Az egyházmegyeyi kisszeminaristák száma **72 801** (-442), az egyéb kisszeminaristáké **22 913** (+141) volt 2021-ben. Az egyházmegyeyi kisszeminaristák száma Afrika kivételével (+1585) valamennyi kontinensen csökkent: Ázsiában (-1417), Amerikában (-512), Európában (-87) és Óceániában (-11) is. Az egyéb

HÍREK KÉPEKBEN

● **Idén jött létre** a Jezsuita Önkéntes Központ, amely az egyes jezsuita műveknél, egységesebbé keletkező igények felmérésére, a sokféle helyi önkéntes tevékenység összefogására vállalkozik. A rendtartományban a hitéleti, oktatási, kulturális és szociális területeken végzett feladatokhoz nélkülözhetetlenek az önkéntesek.

● **A Szeged-Csanádi Egyházmegye** fenntartásában működő Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató mintegy hatezer gyermekről, fiatalról gondoskodik gyermek- és lakásotthonokban, valamint nevelőszülői hálózatában, közülük mintegy nyolcszázukról utógondozás keretében. A Száz ok, hogy diplomázok elnevezésű programban 38 fiatal kapott támogatást. Október 24-én, kedden Szegeden tartották az első ösztöndíjátadó ünnepséget.

● **A szegedi Dómot** 1930. október 24-én szentelték fel. Építését a nagy árvíz után, 1880-ban határozták el a városatyák, akik fogadalmuknak tettek eleget az újabb árvizektől való megmenekülés reményében. Az évfordulóra a Belvárosi Plébánia közössége október 24-én ünnepi szentmisében emlékezett, amelyen a Szeged-Csanádi Egyházmegye kanonoki testületének tagjai celebráltak.

